

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 14 (369), 24 września 2025

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

TEMAT NUMERU

**12. edycja Budżetu Obywatelskiego
Miasta Krakowa**

51 mln zł
W TWOICH
rękach

Głosuj do 3 października!

Twój głos, twój Kraków
Zagłosuj na projekty w budżecie
obywatelskim

Światowy Dzień Serca
Spotkajmy się w sobotę,
28 września na Rynku

 Kraków

Franz Kafka

Proces. *Spektakl muzyczny*

reż.: Jakub Szydłowski

spektakle:

21–26

października

**Teatr
Bagatela**

TEATR „BAGATELA” IM. TADEUSZA BOYA-ŻELEŃSKIEGO – INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Miasto w liczbach

27

Tyle sal lekcyjnych będzie miał obiekt szkolno-przedszkolny przy ul. Matysiaka na Klinach. Miejskie Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie szuka wykonawcy inwestycji.

70

Tyle drzew zdobi park Kolejowy pod estakadami kolejowymi pomiędzy ul. Kopernika a ul. Grzegórzecką.

100

Taki jubileusz istnienia świętuje w tym roku Dom Pomocy Społecznej przy ul. Praskiej, którego siedziba do 2024 r. mieściła się przy ul. Radziwiłłowskiej 8.

904 076

Tyle zł pozyskała w tym roku Biblioteka Kraków na zakup nowości wydawniczych. To rekordowe dofinansowanie!

Kraków – przestrzeń wspólnych inicjatyw

foto: Bogusław Świerkowski

Kraków nieustannie się zmienia – i to dzięki Wam!

W tym numerze dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL przyglądamy się miejscom, inicjatywom i pomysłom, które wspólnie tworzą puls naszego miasta. Na pierwszym planie stawiamy budżet obywatelski – narzędzie, które już od lat pozwala mieszkańcom decydować, jakie projekty warto zrealizować w ich najbliższym otoczeniu. To właśnie dzięki zaangażowaniu krakowianek i krakowian pojawiają się nowe tereny zielone, place zabaw, ścieżki rowerowe czy wydarzenia kulturalne. Zachęcamy, by i w tym roku oddać głos na projekty, które najlepiej odpowiadają na nasze wspólne potrzeby.

Pisząc o zmianach w naszym mieście, nie sposób pominąć nowego miejsca na kulturalnej mapie Krakowa – Ośrodka Ruczaj, filii Centrum Kultury Podgórze, którego otwarcie zaplanowane jest na październik. Będzie to przestrzeń otwarta dla każdego: dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Warsztaty, koncerty, spotkania i wystawy będą tam codziennością, a nowoczesna infrastruktura pozwoli mieszkańcom Ruczaju i okolic rozwijać pasję, integrować się i twórczo spędzać czas.

Wreszcie – „Kraków w formie!”. To miejska kampania, która przypomina, że zdrowie i dobra kondycja to inwestycja w przyszłość. Zachęcamy do aktywności fizycznej, przypominając o prozdrowotnych nawykach i pokazując, że ruch może być przyjemnością niezależnie od wieku. Zapraszamy do lektury i do współtworzenia Krakowa!

Przemysław Walaszczyk
dyrektor Wydziału
Komunikacji Społecznej

„Rent” w Teatrze Variété

Zapraszamy Państwa na spektakl „Rent” w Teatrze Variété (9 października, godz. 19.00). Podwójne zaproszenia trafią do pierwszych trzech osób, które wyślą prawidłową odpowiedź na pytanie: Kiedy odbyła się światowa premiera spektaklu „Rent”, a kiedy po raz pierwszy został on zagrany na deskach Teatru Variété?

Na odpowiedzi czekamy pod adresem: redakcja@um.krakow.pl, wraz z informacją: „Akceptuję regulamin konkursu oraz zapoznałem się z informacją administratora o przetwarzaniu danych osobowych”.

Regulamin wraz z informacją administratora o przetwarzaniu danych osobowych dostępny jest na stronie: krakow.pl.

Uzyskaj informację | Zgłoś problem | Podziel się pomysłem

**KRAKOWSKIE
CENTRUM
KONTAKTU**

Kraków w Twoich rękach

Skontaktuj się z nami

kontakt.krakow.pl

12 616 55 55

aplikacja mKraków

Kontakt telefoniczny dostępny w dni robocze, od poniedziałku do piątku, w godzinach 7.40–15.30

Spis treści

5. Dzieje się
6. W skrócie

BUDŻET OBYWATELSKI

8. Twój głos, twój Kraków
11. Możemy zmienić nasze miasto – rozmowa z Martą Drużkowską

MIASTO

12. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa
13. Spokojniejsze noce w Krakowie
14. Festiwal Dziewczyńskiej Mocy 2025
14. Wsparcie psychologiczne dla dzieci, nastolatków i dorosłych
15. Kraków jest w formie!
16. **KRAKÓW.PL dla dzieci**

KULTURA I EDUKACJA

18. Wróć do szkoły z pomysłami
18. Zadbaj o swoje serce
19. Jubileusz i sukcesy „Łączności”
20. Ośrodek Kultury Ruczaj otwiera się dla mieszkańców
20. Wpadnij do Symbiozy
21. Kryminał przejmuję Kraków
21. Uczta dla wyobraźni
22. She STARTS, czyli OBYWATELKI w biznesie

RADA MIASTA KRAKOWA

23. A czy wiesz, jak zmieniła się Sala Obrad w Pałacu Wielopolskich?
23. Wyższe kary za usunięcie drzew
24. Stopniowo, ale skutecznie – rozmowa z radną Aleksandrą Owcą

HISTORIA

24. Nieudana agitacja „Ilustrowanego Kuryera Codziennego” – felieton Michała Koziół
26. Kalendarium krakowskie

DLA SENIORÓW

27. Seniorzy powalczą o puchary
27. Nowy rok zajęć w Nowohuckiej Akademii Seniora

SPORT

28. Będzie więcej miejsc do pływania
28. Co? Gdzie? Kiedy?
29. Trzy pytania do...
29. Co w sporcie piszczy?
30. Tancerze Cor et Animus wrócili z Pucharu Świata

str. 8

str. 12

str. 13

str. 15

str. 22

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4
Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 329, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl
Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska
Zastępca red. naczelnej: Joanna Korta
Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk
Współpracownicy: Michał Koziół, Tadeusz Mordarski, Paweł Kos, Beata Sabatowicz, Aleksandra Mikolaszek, Magdalena Bartlewicz, Krzysztof Kawa
Zdjęcia: Jan Graczyński, Bogusław Świerżowski, Piotr Wojnarowski
Okładka: grafika: archiwum UMK
Projekt graficzny: Pro Art Studio
Korekta: Magdalena Kędzierska-Zaporowska
Skład i łamanie: Pro Art Studio
Druk: Drukarnia Kolumb
Nakład: 30 tys. egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do nadesłanych tekstów. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice, CH Serenada i siedzibach jednostek miejskich, a także w salonikach prasowych sieci KOLPORTER.

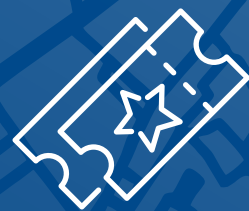
W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Stowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i – w godzinach popołudniowych – na pętach: Borek Fałęcki i Krowodrza Górka.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się: 8 października 2025 r.

Dzieje się w Krakowie

DZIEJE SIĘ

25 września

Koncert pamięci Stanisława Soyki

W Nowohuckim Centrum Kultury wieczór, który pierwotnie miał być spotkaniem z mistrzem polskiej piosenki, a stanie się wzruszającym hołdem dla jego życia i twórczości.

25 września

Babie lato z piosenką

Zapraszamy na powakacyjne muzyczne spotkanie w ramach cyklu „Panna Śpiewna”. W Strefie Sokolskiej zabrzmie koncert w wykonaniu Doroty Helbin-Jankowskiej i Wojciecha Wachutki. Bilety 30/20 zł.

25 września

Spotkanie z Tomaszem Pindlem

W Bibliotece Kraków (ul. Królewska 59) spotkanie z laureatem nagrody Krakowska Książka Miesiąca za książkę „Śmierć i inni święci. Ameryka Łacińska i jej wierzenia”. Rozmowę prowadzi Łukasz Wojtusik.

26 września

Potańcówka z Maciejem Musiałem

Plener Dworku Białoprądnickiego zmieni się w taneczny parkiet. Na scenie wystąpi Warszawska Orkiestra Sentymentalna, a razem z gośćmi będzie się bawił popularny aktor Maciej Musiał. Wstęp wolny.

26 września

Łukasz Orbitowski w „Kuźni”

Biblioteka „Kuźnia” (os. Złotego Wieku 14) zaprasza na spotkanie z jednym z najpopularniejszych autorów powieści grozy, twórcą zbiorów opowiadań i powieści. Wstęp wolny.

28 września

Kolorowy festyn

Przy OSP Kościelniki barwne, radosne i pełne atrakcji wydarzenie. Festyn „Otwarte Kościelniki – Twórczo Razem z Mieszkańcami” to wyjątkowa okazja do spędzenia czasu z rodziną, sąsiadami i przyjaciółmi w miłej atmosferze.

28 września

Szybkie Norwidy

Bieg jubileuszowy przy Zalewie Nowohuckim na dystansie 5 km z okazji 70-lecia Ośrodka Kultury Norwida w Krakowie. Udział bezpłatny. Obowiązują zapisy. Szczegóły na: okn.edu.pl.

3–26 października

World Press Photo

Już po raz ósmy w NCK można oglądać najlepsze światowe fotografie prasowe. Zwycięskie projekty podkreślają siłę fotoreportażu i fotografii dokumentalnej.

5 października

Piosenki z historią pisane w Krakowie

W CSW Solvay Agnieszka Chrzanowska zabierze nas w poetycką podróż przez Kraków, prezentując utwory inspirowane historią, architekturą i spotkaniami z ludźmi. Wstęp biletowany.

Poczuj muzykę w TAURON Arenie Kraków

TAURON Arena Kraków zaprasza na wyjątkowe lekcje muzyki prowadzone w największej hali widowiskowej w Polsce. „Poznaj muzykę w Arenie” to projekt skierowany do uczniów szkół podstawowych, który łączy klasyczną edukację muzyczną z elementami warsztatowymi i nowoczesnymi formami przekazu.

„Poznaj muzykę w Arenie” to tematyczne koncerty interaktywne prowadzone w podziale na dwie grupy wiekowe (uczniowie klas I–IV oraz V–VIII), które są jednocześnie wyjątkowymi lekcjami muzyki. Dają uczestnikom narzędzia do świadomego słuchania i przeżywania muzyki, rozwijają kreatywność i uwrażliwiają na różnorodność kulturową. To także doskonała okazja do spotkania z różnymi stylami muzyki w przyjaznej, przystępnej i angażującej formie. „Poznaj muzykę w Arenie” to warsztaty, które łączą naukę i zabawę, pokazując, że muzyka to zarówno nuty w zeszytach, jak też emocje, energia i współpraca.

Projekt jest realizowany od września do grudnia. Podczas spotkań uczestnicy poznają takie gatunki, jak: muzyka klasyczna, jazz, soul i R’n’B, rock and roll i latino. Do udziału w warsztatach zaproszone są całe klasy. Każde ze spotkań trwa 60 minut i jest dostosowane do wieku uczestników. Można wziąć udział w pojedynczym spotkaniu lub całym cyklu.

Dla tych, którzy wykupią karnet na cały cykl, został przygotowany specjalny bonus – oprowadzanie po TAURON Arenie Kraków. To okazja, żeby zobaczyć nie tylko te miejsca, w których odbywają się niezapomniane koncerty i sportowe mistrzostwa, ale też przestrzenie na co dzień niedostępne dla publiczności. Dodatkowe informacje i bilety: tauronarenakrakow.pl. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. (AL)

Muzyka klasyczna odważnie i niestandardowo

Wstęp na wszystkie wydarzenia Festiwalu jest bezpłatny / fot. archiwum organizatora

Trwa Silence Music Festival, na którym spotykają się muzyka klasyczna, cisza, nauka, technologia i performance. Festiwal rozpoczął się 24 sierpnia od „Planu Be-e-e-e-e-e” – koncertu, podczas którego dwójce

znakomitych muzyków młodego pokolenia – Esterze Wityńskiej i Kamilowi Krukowi (mezosopran i piła koncertowa) – towarzyszyły odgłosy wydawane przez... stado owiec.

A co przed nami? Już 28 września w Pałacu Radziwiłłów w Balicach wystąpi Meccore String Quartet – czołówka polskiej kameralistyki; 4 października w Pałacu Nieśmiertelności „Stany skupienia” – muzyka klasyczna i alchemiczna; 12 października w Hali 100-lecia KS Cracovia monumentalne dzieło Frederica Rzewskiego wykona niemiecki pianista Kai Schumacher, a 17 października Baroque Disco – rave w dawnym barokowym kościele z udziałem ORKIEsilenceTRY i prowadzeniem Andrzeja Sottysika.

Wstęp na wszystkie wydarzenia Silence MF jest bezpłatny. Więcej informacji na stronie: silencemusicfestival.pl. (red.)

Konkurs Groteskowy

Mamy dla was podwójne zaproszenia na spektakl „Męczeństwo i śmierć Marata” w Teatrze Groteska (4 października, 18.00).

Trafią one do pierwszych trzech osób, które wyślą prawidłową odpowiedź na pytanie: „Jak nazywa się autor dramatu, na podstawie którego powstał ten spektakl?”.

Odpowiedzi należy przestać na adres: redakcja@um.krakow.pl, wraz z informacją: „Akceptuję regulamin konkursu oraz zapoznałem się z informacją administratora o przetwarzaniu danych osobowych”.

Regulamin wraz z informacją administratora o przetwarzaniu danych osobowych dostępny jest na stronie: krakow.pl.

Po unikaty do Hali Cracovii

Wszyscy, którzy kochają rękodzieło, design i twórczość niezależną, powinni wybrać się w weekend (27–28 września) do Hali Cracovii na kolejną edycję Targów Unikatów 360°.

Na targach coś dla siebie znajdą zwolennicy ręcznie tworzonego produktów – biżuterii, ceramiki, plakatów, świec, tekstyliów, kosmetyków i dodatków. Będzie można też kupić akcesoria dla zwierząt, prace inspirowane japońską kulturą popularną, a w strefie gastronomicznej skosztować oryginalnych smaków.

W programie wydarzenia znalazły się też warsztaty, projekty kulinarne, wykład o kulturze sushi i japońskich nożach, dyskusja o roli sztucznej inteligencji w sztuce, muzyka na żywo oraz unikalny Coffee Rave – energetyczne spotkanie przy kawie i dźwiękach DJ-a. Wstęp dla odwiedzających jest bezpłatny. (red.)

fot. organizatora

Wielkie zwiedzanie Podgórza

Spektakl plenerowy, zwiedzanie obiektów historycznych oraz poznawanie zaskakujących zakątków dzielnicy. W programie XXIV Podgórskich Dni Otwartych Drzwi jest wiele ciekawych propozycji, dlatego warto zarezerwować sobie czas w ostatni weekend września.

Stowarzyszenie PODGORZE.PL zapewnia, że kolejny raz drzwi do historycznego dziedzictwa prawobrzeżnego Krakowa zostaną szeroko otwarte. Wydarzenie odbędzie się w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, których temat przewodni w tym roku brzmi: „W stronę architektury. Młode Dziedzictwo”.

26 września o godz. 19.00 na Rynku Podgórskim będzie można obejrzeć spektakl plenerowy Teatru KTO „Sen o Podgórzu”, który zabierze nas w podróż w czasie, inspirowaną 110. rocznicą połączenia Podgórza i Krakowa. Scenariusz widowiska powstał m.in. na podstawie historii ludzi, którzy tworzyli genius loci tego miejsca i swoimi wizjonerskimi planami wpisywali się w mit Podgórza jako „galicyjskiej Ameryki”.

Piosenki do spektaklu napisał i dwie z nich wykona w trakcie widowiska Andrzej Sikorowski.

Sobota upłynie na zwiedzaniu łącznie ponad 30 historycznych obiektów, fortów, szkół i pracowni artystycznych. Znajdzie się wśród nich także „młode dziedzictwo”, czyli architektura XX wieku: budynki KS Korona, kościoły: Matki Boskiej Zwycięskiej w Borku Fałęckim i Zmartwychwstańców na Woli Duchackiej, a nawet otwarty w tym roku V Komisariat Policji.

Na niedzielę zaplanowano kilkanaście spacerów tematycznych, podczas których uczestnicy poznają m.in. założenia urbanistyczne os. Podwawelskiego czy Piasków Wielkich.

Pełny program XXIV PDOD znajduje się na stronie: podgorze.pl. Udział we wszystkich wydarzeniach jest bezpłatny, a do kilku miejsc obowiązują wejściówki, o które pytać można w Muzeum Podgórza.

Partnerami wydarzenia są: Rada Dzielnicy XIII, Centrum Kultury Podgórza, Muzeum Podgórza. (red.)

Konferencja na jubileusz

Bezpieczne dane dzieci i młodzieży oraz nowe kierunki rozwoju w zakresie sportu dzieci i młodzieży będą tematami konferencji, która odbędzie się 10 października w Akademii Kultury Fizycznej w Krakowie.

To propozycja dla przedstawicieli klubów sportowych, dyrekcji szkół, nauczycieli wychowania fizycznego oraz wszystkich osób zainteresowanych ochroną danych osobowych w sporcie. Jej celem jest stworzenie forum do prezentacji aktualnych, praktycznych rozwiązań w kwestii ochrony danych osobowych młodych sportowców, jak również wymiana doświadczeń w zakresie szeroko pojętej kultury fizycznej. Omówione zostaną również

wartości płynące z realizowanych projektów na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz innowacyjne metody dydaktyczne wspierające rozwój w zakresie edukacji sportowej. Konferencja jest częścią obchodów jubileuszu 60-lecia Krakowskiego Szkolnego

Ośrodka Sportowego im. Szarych Szeregów – współorganizatora wydarzenia, który od wielu lat wspiera dzieci i młodzież w rozwijaniu ich pasji i umiejętności sportowych.

Wydarzenie ma formę hybrydową – możliwe jest uczestnictwo stacjonarne lub online dzięki transmisji na stronie: uodo.gov.pl.

Szczegółowy program i rejestracja na stronie: konferencja.ksos.pl. (red.)

Twój głos, twój Kraków

Plac zabaw i siłownia w parku Kleparskim to jeden z ostatnio zakończonych projektów realizowanych w ramach budżetu obywatelskiego / zdjęcia: Jan Graczyński

Tadeusz Mordarski

51 mln zł – tyle pieniędzy przeznaczono w tym roku na sfinansowanie zadań z budżetu obywatelskiego. Co to oznacza w praktyce? Że każdy z mieszkających w Krakowie będzie mógł zdecydować, na co konkretnie pójdą te pieniądze. Do wyboru jest cała masa projektów związanych z zielenią, ochroną środowiska, aktywnością dzieci i seniorów czy pomocą dla zwierząt.

Spotkajmy się!

Na czas głosowania przygotowano także wydarzenia towarzyszące. Do 3 października, codziennie w godz. 8.00–17.00, na dolnej płycie ronda Mogilskiego działać będzie stały punkt do głosowania. Na uczestników czekają dodatkowe atrakcje – konferansjer, aromatyczna kawa i fotobudka.

Okazja do oddania głosu, ale przede wszystkim do rozmów, spotkań i wspólnej zabawy, będzie także podczas pikników. Przed nami jeszcze dwa:

- 27 września – park nad Zalewem Nowohuckim (w pobliżu tężni), godz. 11.00–14.00
- 28 września – park Kurdwanów (obok siłowni miejskiej), godz. 11.00–14.00.

W programie: animacje, atrakcje dla rodzin, strefa prezentacji projektów BO, warsztaty, gry plenerowe oraz część artystyczna.

które w bieżącej edycji BO będą poddane pod głosowanie – wyjaśnia dyrektor Płoskonka. Projekty dzielą się na ogólnomiejskie – w tym roku pod głosowanie podano ich 141 i przeznaczono na nie ponad 10 mln zł, oraz dzielnicowe – tu można wybierać spośród 597 zadań, na które zaplanowano blisko 41 mln zł.

– Ogromnym uznaniem cieszą się projekty związane z zielenią i ekologią, czego dowodem są zwycięskie inicjatywy z poprzednich lat. Zarówno na etapie głosowania, jak i wcześniejszym, czyli składania projektów, w kilku ostatnich edycjach to szeroko pojęta zieleń i ochrona środowiska stanowiły ponad 30 proc. wszystkich propozycji – wylicza Mateusz Płoskonka. Poza projektami „zielonymi”, krakowianie i krakowianie chętnie stawiają na inicjatywy związane z pomocą zwierzętom. – Ogromna popularność projektów skoncentrowanych na zieleni, ochronie środowiska i pomocy zwierzętom świadczy o niezwyklej wrażliwości mieszkanki i mieszkańców na jakość otaczającej ich przestrzeni, kwestie związane z ekologią oraz los zwierząt w mieście. W tym roku będzie można oddać głos aż na 208 projektów w kategorii „zieleni i ochrona środowiska” – dodaje zastępca dyrektora.

Wspólnie tworzymy swoje miejsce

– Budżet obywatelski, szczególnie ten w formie projektów dzielnicowych, to narzędzie partycypacji na najniższym poziomie, na jakim każdy z nas ma bezpośredni wpływ na finanse Miasta oraz wybór zadań odpowiadających na najprostsze, ale jednocześnie najbliższe mieszkańcom potrzeby – mówi Szymon Toboła, przewodniczący dzielnicy XIII Podgórze. – W naszej dzielnicy kwota przeznaczana na BO rokrocznie rośnie, głównie dzięki dużej aktywności mieszkańców Podgórza. To właśnie ta aktywność jest jednym z czynników wpływających na wysokość środków. Od lat cieszymy się jedną z najwyższych frekwencji w Krakowie, ale mimo to nie mogę powiedzieć, że jestem z niej w pełni zadowolony. Frekwencja jest ►

Bagry, jedna z ulubionych plaż krakowian, zyskała wiele dzięki pieniądzą z budżetu obywatelskiego / Fot. Jan Graczyński

Obecna, 12. już edycja Budżetu Obywatelskiego Miasta Krakowa jest rekordowa zarówno pod względem kwoty przeznaczonej na realizację BO, jak i liczby złożonych projektów. – Świadczy to o rosnącej świadomości i zaangażowaniu mieszkańców w sprawy miasta – mówi Mateusz Płoskonka, zastępca dyrektora Wydziału Dialogu, Konsultacji i Kontaktu Obywatelskiego.

Zielony Kraków

Zieleń, sport, kultura, infrastruktura, zdrowie, edukacja i społeczeństwo to tradycyjne kategorie projektów, na które można głosować w tym roku. Łącznie zgłoszono 1152 pomysły, a pod głosowanie trafiło 738. – Każdy zaproponowany projekt przechodzi weryfikację formalną oraz merytoryczno-prawną, której dokonują jednostki UMK. W wyniku tej oceny, po uwzględnieniu odwołań, rozpatrywanych na posiedzeniach Rady Budżetu Obywatelskiego z udziałem wnioskodawczyń i wnioskodawców oraz jednostek merytorycznych, Zespół ds. Budżetu Obywatelskiego przygotował ostateczną listę projektów,

► wyższa niż w wielu innych dzielnicach, lecz wciąż niewystarczająca – mówi. Aby zachęcić krakowian do aktywności w BO, wskazuje choćby na serię projektów związanych z zalewem Bagry. – Dzięki środkom z BO stał się on miejscem rekreacji i wypoczynku nie tylko dla mieszkańców naszej dzielnicy, ale całego Krakowa. Latem park i plaża to tętniące życiem punkty na mapie naszego miasta. Korzysta z nich bardzo wielu ludzi. Poza sezonem to miejsce, w którym można znaleźć spokój w pięknych okolicznościach przyrody. Zalew Bagry stanowi obecnie prawdziwą wizytówkę zarówno dzielnicy, jak i całego miasta. Pokazuje w praktyce, jak duże znaczenie ma budżet obywatelski – dodaje Szymon Tobała.

Twój głos zmienia Kraków

Martwić może jednak frekwencja. W ubiegłorocznym głosowaniu udział wzięło zaledwie 10 proc. wszystkich uprawnionych i był to najlepszy wynik od początku istnienia BO. – Nie głosuję w budżecie obywatelskim, bo mnie to w ogóle nie interesuje. Na co dzień zajmuję się swoimi sprawami. Od tego mamy władze miasta, by to one się zajmowały gospodarowaniem – mówi pan Grzegorz z Grzegórzek. – Wybieramy prezydenta, radnych miejskich i dzielnicowych. Płacimy im za to, by dbali o rozwój Krakowa i dobrze tym miastem zarządzali – dodaje pani Aneta, mieszkanka jednego z nowohuckich osiedli. Ona także nigdy nie głosowała w BO, choć słyszała o takiej inicjatywie.

– Radni, zarówno miejscy, jak i dzielnicowi, zajmują się poważnymi zadaniami, ale w dużej mierze są to kwestie techniczne: remonty dróg czy placówek oświatowych. Natomiast w ramach BO mieszkańcy decydują o wykorzystaniu części środków (ok. pół procent miejskiego budżetu) na projekty, które

Jak głosować?

Głosowanie na zadania BO już trwa i zakończy się 3 października. Zasady są proste. Każda mieszkanka i każdy mieszkaniec Krakowa może oddać głos na trzy projekty ogólnomiejskie i trzy projekty dzielnicowe. Oceny przyznaje się w skali od 1 do 3 punktów. – Chcemy, aby oddanie głosu było łatwe i dostępne dla każdego. Dlatego w 12. edycji przygotowaliśmy punkty w sercu dzielnic (urzędy, szkoły, przychodnie, biblioteki i centra kultury, gdzie zawsze znaleźć można pomocnych pracowników), punkty w przestrzeniach wyjątkowych (instytucje kultury, miejskie parki, psie wybiegi i miejsca tętniące lokalnym życiem) oraz punkty elektroniczne (dla tych, którzy wolą głosować wygodnie z domu lub w drodze, przez specjalną platformę online). Każdy punkt został zaprojektowany tak, aby głosowanie było szybkie, bezpieczne i przyjazne. W wielu z nich czekają też drobne niespodzianki i materiały przybliżające projekty zgłoszone w tym roku – mówi Mateusz Płoskonka. Szczegółową listę punktów do głosowania oraz wykaz wszystkich inicjatyw można znaleźć na stronie: budzet.krakow.pl.

sami uznają za najważniejsze. Ta możliwość realnego wyboru powinna być wystarczającą motywacją do głosowania – przekonuje radny Tobała. – Zarówno wybory dzielnicowe, jak i głosowania w ramach BO charakteryzują się niestety niską frekwencją. Próbowano różnych metod zachęcania do udziału, jednak moim zdaniem kluczowe jest to, aby mieszkańcy widzieli efekty zrealizowanych inicjatyw. Wtedy chętniej angażują się w kolejne edycje. W naszej dzielnicy ten efekt jest szczególnie widoczny i często podkreślany – dodaje.

W całym Krakowie przez ostatnie 12 lat zrealizowano prawie 1,3 tys. projektów BO za ponad 273 mln zł.

– Jesteśmy świadomi, że w kwestii zaangażowania mieszkańców wiele jest jeszcze do zrobienia. Co roku przeprowadzamy ewaluację procesu, a wnioski z niej pozwalają nam na wdrażanie działań mających na celu dotarcie do szerszej grupy mieszkańców i jeszcze skuteczniejsze zachęcanie do partycypacji. Partycypacja jest procesem, który

opiera się na interakcji i dobrowolnym udziale. To kluczowe dla powodzenia całego projektu. Oddziaływanie na emocje może być ryzykowne, ale trzeba spróbować i tej metody, aby dotrzeć do jak największej grupy osób. BO to idealny przykład projektu społecznego, którego sukces zależy od zaufania wobec władz i poczucia wpływu ludzi na to, co się wokół nich dzieje, a nie tylko od samej liczby złożonych projektów czy oddanych głosów. Kampania zachęcająca do udziału w takich akcjach powinna być oparta na pozytywnych doświadczeniach, a nie na presji – twierdzi dyrektor Płoskonka.

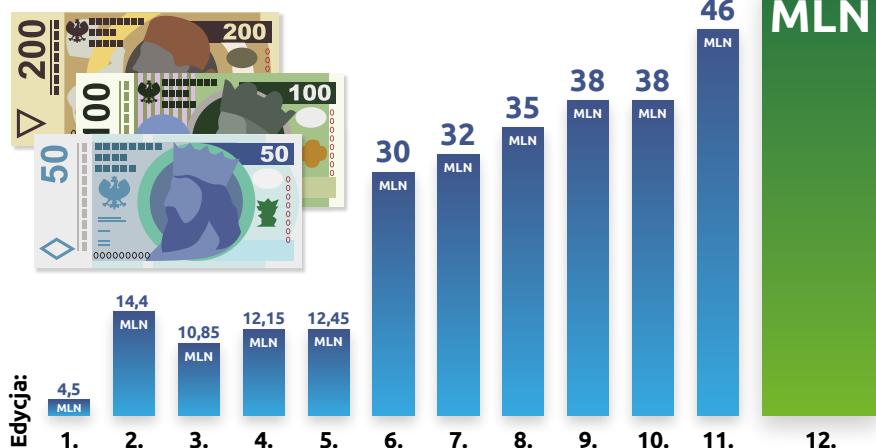
Wszędzie i dla wszystkich

W tym roku kampania informacyjna i promocyjna BO jest naprawdę zróżnicowana. To nowe, aktywne otwarcie. – Organizujemy rekordową liczbę 35 wydarzeń promocyjnych w ciągu dwóch tygodni głosowania. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, stawiamy na niestandardowe działania, np. pojawił się specjalny kamper, który będzie odwiedzał mniej zurbanizowane części Krakowa. Zaplanowaliśmy też punkty do głosowania na wybiegach dla psów czy kino plenerowe. Pomysły te pokazują, że aktywnie staramy się przełamywać bariery i zachęcać do udziału każdą mieszkankę i każdego mieszkańca. To, co przed nami, to konsultacje Regulaminu BO, w tej materii również będziemy chcieli wprowadzić kilka korekt od nowej edycji – opisuje zastępca dyrektora Wydziału Dialogu, Konsultacji i Kontaktu Obywatelskiego.

Swoimi doświadczeniami dzieli się też pani Marta z Krowodrzy, która od kilku lat głosuje regularnie: – Dla mnie to naprawdę proste. Raz oddałam głos online, z telefonu, i zajęło mi to dostownie kilka minut. Innym razem zrobiłam to w punkcie w bibliotece i też nie było żadnego kłopotu. Myślę, że każdy, kto chce, znajdzie wygodny sposób, żeby zagłosować – podkreśla mieszkanka.

BUDŻET OBYWATELSKI MIASTA KRAKOWA

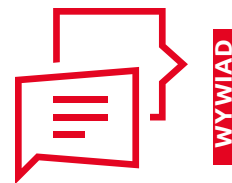
Miliony złotych przeznaczonych na realizację projektów:

Marta Drużkowska

historyk sztuki, całym sercem oddana Bronowicom,
przez 10 lat radna Dzielnicy VI Bronowice

Możemy zmienić nasze miasto

– Kiedyś mieszkańcy nie mieli wstępu do parku Tetmajera. Dziś mogą z niego korzystać dzięki budżetowi obywatelskiemu – mówi Marta Drużkowska, która regularnie bierze udział w głosowaniach i składa projekty do BO. Jej doświadczenie pokazuje, że aktywność lokalna i współpraca z sąsiadami pozwalają realnie zmieniać Kraków na lepsze. – W BO mieszkańcy decydują, na co zostaną wydane ich własne pieniądze – dodaje w rozmowie z Tadeuszem Mordarskim.

Ile projektów złożyła Pani w Budżecie Obywatelskim Miasta Krakowa?

Marta Drużkowska: Byłam autorką lub współautorką ok. 10 projektów, z których kilka wygrało i zostało zrealizowanych. Pierwszy projekt złożyłam w drugiej edycji BO. Byłam wówczas radną dzielnicy i widziałam, że wielu zadań nie da się wykonać z budżetu dzielnicy, bo ten był bardzo ograniczony. Tymczasem mieszkańcy zgłaszali sporo potrzeb. Wspomnę choćby o parku Tetmajera. Wiele lat temu jezioro dzierżawiono od Miasta i było ono użytkowane tylko przez koło wędkarskie. Mieszkańcy nie mieli wstępu na ten teren, choć należał on do gminy. Można było co najwyżej popatrzeć na niego zza zamkniętego na kłódkę ogrodzenia. Kuriozalna sytuacja! Między innymi dzięki środkom z BO udało nam się odmienić ten stan rzeczy. W kolejnych latach pieniądze z BO przekazano także na projekty związane z placem zabaw, siłownią, zagospodarowaniem parków i tym podobne. Do aktywnego działania przy BO zainspirowali mnie więc mieszkańcy, a ja byłam na tyle zdeterminowana, by wykazać się inicjatywą i nie poddawać mimo przegranych głosowań.

A czy także przeciętny mieszkaniec, który nie jest radnym czy społecznikiem, łatwo może złożyć projekt do BO?

MD: Teraz już tak. Kiedyś było to znacznie trudniejsze, ale dziś jest proste i intuicyjne. Natomiast warto tworzyć projekty wspólnie z innymi. To pozwala na bardziej kreatywną burzę mózgów, a inicjatywy są ciekawsze i lepsze. Poza tym dużo łatwiej jest wygrać głosowanie, jeśli w zadanie zaangażowanych jest więcej osób. Zachęcam więc, by rozmawiać z sąsiadami, bo nie chodzi tylko o to, co my myślimy i czego my chcemy, ale także o to, na co zagłosuje nasze otoczenie. Jeśli składamy projekt większą grupą, to automatycznie więcej osób zaangażowanych jest w promocję, a to jest bardzo ważne w kontekście głosowania. Poczta pantoflowa sama w sobie jest znakomitym narzędziem promocji. Jedna osoba powie drugiej: „W naszym parku odbywają się darmowe zajęcia z jogi czy tańca sfinansowane z budżetu obywatelskiego. Jeśli chcesz, by odbywały się także inne, to zagłosuj!”. Na przykład wyposażenie

parku Radzikowskiego sfinansowano dzięki BO. Pozyskaliśmy na to bardzo niewielkie środki zewnętrzne, ale aby ta dotacja mogła nam zostać udzielona, musieliśmy zabezpieczyć wkład własny Gminy – a ten pochodził z BO.

Brata Pani udział w BO od jego początku. Jak Pani ocenia jego rozwój w Krakowie na przestrzeni tych 13 lat?

MD: Bardzo wiele zmieniło się na lepsze. Zapewniono spore ułatwienia przy składaniu projektów. Zwiększyła się otwartość urzędników na zadania zgłaszane przez mieszkańców, co na początku nie było takie oczywiste. Poprawiłabym natomiast sam proces głosowania w BO. Uważam, że to, które odbywa się w formie papierowej, powinno być ściślej nadzorowane przez urzędników, którzy zapewniłoby profesjonalne wsparcie i czuwal nad prawidłowym przebiegiem procesu.

W ubiegłym roku w krakowskim BO głosowała co dziesiąta uprawniona osoba. Niewiele. Z czego to wynika?

MD: Mieszkańcy są zabiegani, żyją własnym życiem i ciągle jeszcze nie mają świadomości, jak bardzo mogą wpły-

wać na rzeczywistość. Nie wiedzą na przykład, że wszystko, z czego korzystają w parku Radzikowskiego, powstało z pieniędzy BO. Brakuje dobrych oznaczeń projektów pochodzących z tej akcji. Projekty unijne czy finansowane z budżetu państwa są oznaczane gigantycznymi tablicami i z daleka widać, że Unia lub rząd dały na coś środki. Tymczasem w wypadku zadań finansowanych z BO pojawia się tylko mała informacja w miejscu, które nie rzuca się w oczy.

Wiele osób mówi wprost, że wie o BO, ale nie chce im się głosować, bo nie mają na to czasu albo „bo to i tak nic nie da”. Co im Pani powie?

MD: Po pierwsze, należy zwrócić im uwagę, że decydują o tym, na co zostają wydane ich własne pieniądze! Czy naprawdę chcą zostawić takie decyzje innym? Po drugie, warto uświadomić ludziom, ile pracy kosztuje stworzenie parku. A mieszkańcy, aby ten park powstał, muszą poświęcić tylko trzy minuty – bo tyle trwa głosowanie.

***Mieszkańcy są zabiegani,
żyją własnym życiem i ciągle
jeszcze nie mają świadomości,
jak bardzo mogą wpływać na
rzeczywistość. Nie wiedzą
na przykład, że wszystko,
z czego korzystają w parku
Radzikowskiego, powstało
z pieniędzy BO.***

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

4 września

- Posiedzenie Rady Dyrektorów Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa OWHC
- Spotkanie z mieszkańcami Dzielnicy XV Mistrzejowice „Spotkajmy się na ławce dialogu”, SP nr 89, os. Piastów

5 września

- Uroczysty apel z okazji Dnia Krajowej Administracji Skarbowej w województwie małopolskim, podczas którego Prezydent Miasta Krakowa odebrał Srebrną Odznakę „Zasłużony dla Krajowej Administracji Skarbowej”, pl. Szczepański

6 września

- 14. edycja biegu charytatywnego Poland Business Run – start biegu i udział w sztafecie, al. 3 Maja

7 września

- 27. Marsz Jamników, Barbakan

zdjęcia: Bogusław Świerzowski, Piotr Wojnarowski / UMK

- Dożynki dzielnicowe na os. Przewóz, teren zielony przy Klubie Przewóz, ul. Łutnia
- Festyn „A mnie jest szkoda lata”, Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka, os. Kalinowe

8 września

- Spotkanie z nową konsul generalną USA w Krakowie Gretchen McKeever Cureton

9 września

- Spotkanie z wojewódzkim konserwatorem zabytków Katarzyną Urbańską, ul. Kanonicza
- Spotkanie z tancerzami Cor et Animus, medalistami Mistrzostw Polski w Paratańcu

10 września

- Krakowski Klaster Kobiet. Rozmowa o przyszłości biznesu w Krakowie, Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych, ul. Zabłocie

11 września

- Rycerski piknik jubileuszowy. 100 lat Domu Pomocy Społecznej, ul. Praska 27
- Wizyta na budowie Centrum Muzyki w Krakowie, ul. Piastowska

12 września

- Gala LoveKraków.pl, CKF13, ul. Fabryczna

13 września

- Centralne obchody Święta Wojsk Lądowych połączone z wręczeniem sztandaru, ufundowanego przez Prezydenta Miasta Krakowa, dla 2. Korpusu Polskiego – Dowództwa Komponentu Lądowego, Rynek Główny

- Międzynarodowy Turniej Roczników 2012, 2015 i 2016 oraz oficjalna inauguracja pełnowymiarowego boiska ze sztuczną nawierzchnią, KS Borek, ul. Żywiecka
- Pochód Królów – wydarzenie plenerowe z okazji 1000-lecia Korony Królestwa Polskiego, Rynek Główny

15 września

- I posiedzenie Społecznej Rady Kultury, sala Portretowa

16 września

- Konferencja prasowa dotycząca Społecznej Agencji Najmu, Pawilon Wyspiańskiego
- Spotkanie z płk. Piotrem Bieńkiem, Dowódcą 6 Brygady Powietrzno-desantowej Wojska Polskiego

17 września

- Sesja Rady Miasta Krakowa, Sala Obrad RMK

Spokojniejsze noce w Krakowie

Tadeusz Mordarski

Czy popierają Państwo wydłużenie godzin obowiązywania zakazu nocnej sprzedaży alkoholu w Krakowie? – m.in. takie pytanie pada w ankiecie skierowanej do mieszkańców Krakowa. Na pytania związane z nocną prohibicją można jeszcze odpowiedzieć do końca września. To ważne, by wziąć udział w badaniu, bo władze miasta chcą poznać zdanie mieszkańców w tej kwestii i podjąć odpowiednie działania.

Celem ankiety jest zebranie opinii na temat dotychczasowych efektów tej uchwały oraz ocena ewentualnej potrzeby zmian – informują urzędnicy. Ankietę można wypełniać online na stronie: krakow.pl lub poprzez aplikację mKraków.

Korzyści dla wszystkich

Od 1 lipca 2023 r. w całym Krakowie obowiązuje zakaz sprzedaży alkoholu między północą a godz. 5.30. – Ma to bardzo dobry wpływ na sytuację w nocy. Wbrew opiniom z innych miast (np. Gdańsk), w Krakowie nie ma poważnych konsekwencji finansowych dla sklepów. W każdym razie nie dochodzą do mnie negatywne opinie ze strony branży. Natomiast widać ewidentną poprawę w przestrzeni miejskiej. Podam przykład ul. Szewskiej. Przed wprowadzeniem nocnej prohibicji trudno było nawet przejść tą ulicą ze względu na tłumy (głównie młodzieży) stojące w dużych grupach, spożywające alkohol i zachowujące się bardzo głośno. Teraz sytuacja jest zdecydowanie lepsza. Zdaję sobie sprawę, że jest to również efekt systematycznych działań straży miejskiej i policji, ale nie można nie doceniać utrudnień w dostępie do taniego alkoholu – mówi Jacek Jordan, burmistrz nocny. – Zdecydowanie mniej widać kompletnie nietrzeźwych, leżących lub zataczających się po ulicach. Lokale serwujące alkohol w porze nocnej nie odnotowały znaczącego wzrostu liczby gości, więc nie można mówić o tym, że wszyscy dotychczasowi klienci sklepów przenieśli się do barów. Skoro ta uchwała przyniosła ewidentne korzyści, to wydaje się logiczne wydłużenie prohibicji do ustawowych możliwości, czyli w godzinach 22.00–6.00. Korzyści są niezaprzeczalne i dla mieszkańców (zmniejszenie hałasu), i dla miasta (mniejsze zaśmiecenie i poprawa wizerunku). Nie oznacza to jednak wyeliminowania życia nocnego, tylko jego ucywilizowanie – dodaje.

Mniej interwencji

Jego słowa mają odzwierciedlenie w statystykach. Nastąpił bardzo znaczący spadek interwencji policji w godzinach obowiązywania prohibicji. Teraz jest ich mniej o 70 proc. w porównaniu do lipca 2022 r. (przed wprowadzeniem ograniczenia). Z kolei liczba interwencji straży miejskiej spadła o kolejne 34 proc., porównując pierwszy rok obowiązywania nocnego ograniczenia (lipiec 2023 – lipiec 2024). – Wyniki mówią same za siebie. Widać, że zarówno mieszkańcy, jak i osoby odwiedzające Kraków coraz częściej respektują obowiązujące przepisy, co wpływa na poprawę komfortu życia w mieście, szczególnie w porze nocnej – mówi Edyta Ćwiklik ze Straży Miejskiej Miasta Krakowa. – Dla nas to także dodatkowa korzyść, ponieważ mniejsza liczba tego typu nocnych zdarzeń pozwala strażnikom w większym stopniu koncentrować się na

działaniach prewencyjnych i patrolowych. Dzięki temu możemy skuteczniej dbać o bezpieczeństwo i porządek w szerszym zakresie – dodaje.

Przed wprowadzeniem ograniczenia, w lipcu 2022 r., liczba interwencji policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych od północy do godz. 5.30 wynosiła 287. Rok później było ich 170, z kolei w 2024 – 156. Dane z lipca 2025 br. pokazują jeszcze większy spadek – do zaledwie 87 interwencji.

Pozytywne skutki dla zdrowia

– Alkohol jest czynnikiem ryzyka wielu chorób oraz przyczyną pogorszenia ich przebiegu, a co za tym idzie, zmniejszenia skuteczności leczenia – przypomina Rafał Kręgulec, dyrektor Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień. – Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wskazuje, że alkohol jest na trzecim miejscu czynników ryzyka dla zdrowia i może powodować ponad 200 chorób i urazów. Wprowadzenie ograniczeń czasowych w zakresie sprzedaży alkoholu to mniejsza jego dostępność, a więc i mniejsze spożycie. W kontekście zdrowotnym prowadzi to do poprawy zdrowia publicznego, poprzez chociażby mniejszą liczbę wypadków i urazów powstałych w wyniku spożywania alkoholu. Mniejsza dostępność alkoholu może też mieć znaczący wpływ na poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Ograniczenie dostępności alkoholu może zatem przynieść pozytywne skutki dla zdrowia psychicznego i fizycznego w kontekście zarówno jednostki, jak i całego społeczeństwa – konkluduje.

W godzinach prohibicji nastąpił znaczący spadek interwencji policji / fot. Jan Graczyński

Festiwal Dziewczyńskiej Mocy 2025

11 października obchodzimy Międzynarodowy Dzień Dziewczyn. – Chcemy nadać tegorocznym obchodom charakter święta i zapraszamy dziewczyny oraz osoby dziewczynskie duchem, a także ich sojuszniczki i sojuszników na Festiwal Dziewczyńskiej Mocy – mówią organizatorki wydarzenia z Fundacji Autonomia. Wspiera je Miasto Kraków.

Festiwal potrwa trzy dni (10–13 października), a w jego ramach zaplanowano liczne i ciekawe atrakcje, m.in. warsztaty „Nieustraszona i pewna siebie – jak dziewczyna” – wprowadzające WenDo dla dziewczyn, a także „Dziewczyny mierzą wysoko” – zajęcia wspinaczkowe, oraz webinarium „Dziewczyny nabierają mocy – jak je wspierać, a nie przeszkadzać”. Zaraz po inauguracji odbędzie się spacer „Decydentki”, podczas którego uczestniczki odwiedzą krakowianki piastujące ważne stanowiska oraz osoby odpowiedzialne za działania na rzecz równości. – Kraków to wyjątkowe miejsce zarówno w historii emancypacji kobiet, jak i współczesnych akademickich i obywatelskich inicjatyw feministycznych. Kraków to także przykład, jak można pokonywać kolejne etapy na drodze do równości płci w administracji publicznej – mówi Agata Teutsch z Fundacji Autonomia.

Wszystkie wydarzenia w ramach Festiwalu są bezpłatne, obowiązują jednak zapisy, dlatego warto zerknąć na stronę: autonomia.org.pl

10–13 października

Wstęp bezpłatny, obowiązują zapisy

i zapoznać się ze szczegółami programu. – Autonomia działa, by każda dziewczynka i kobieta była bezpieczna i odważna, mogła decydować o sobie, mogła się rozwijać i razem z innymi wpływać na kształt świata. Chcemy, by podczas tegorocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Dziewczyn każda dziewczynka, dziewczyna i młoda kobieta oraz ich sojuszniczki i sojusznicy poculi, że Kraków docenia ich perspektywę i dba o ich prawa – podkreślają organizatorki Festiwalu. (red.)

Wsparcie psychologiczne dla dzieci, nastolatków i dorosłych

Marzena Paszkot

Wszyscy mieszkańcy Krakowa mogą znaleźć odpowiednią pomoc w chwilach kryzysu i skorzystać ze wsparcia oferowanego w Centrum Pierwszej Pomocy Psychologicznej, które zapewnia opiekę psychologiczną w czterech stacjonarnych punktach rozmieszczonych w różnych częściach miasta. Z oferty Centrum można skorzystać także online.

Z myślą o potrzebach psychologicznych dzieci w wieku do lat trzech, ich rodziców lub opiekunów i osób oczekujących na potomstwo działa „Zielony Domek” – unikatowe miejsce spotkań i zabawy dzieci wraz z rodzicami. Oprócz przyjaznej przestrzeni rozwoju oferuje ono wsparcie psychologiczne zapewniane przez specjalistów doświadczonych w pracy z najmłodszymi dziećmi i ich rodzinami – bez stawiania diagnoz, bez psychoterapii, tylko poprzez formułowanie pytań, rozmowę czy wspólną zabawę. Więcej informacji: fundacja-promyk.org, tel. 537 957 333.

Spotkania z psychologiem dziecięcym, pedagogiem i innymi specjalistami odbywają się także w krakowskich Klubach Rodziców z dziećmi do lat trzech. Obecnie w mieście działa ich 47, a od 6 października działalność rozpoczną dwa kolejne. Szczegółowe informacje o ofercie klubów, lista adresowa oraz dane kontaktowe dostępne są na stronie: kkr.krakow.pl w zakładce: „Kluby Rodziców”.

Nastolatki i ich rodzice mogą uzyskać wsparcie w „Strefie Nastolatka”, prowadzonej przez Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki” we współpracy z Krakowskim Stowarzyszeniem Kuratorów

Sądowych. W tym miejscu można otwarcie i anonimowo rozmawiać o problemach rodzinnych, szkolnych czy relacjach z rówieśnikami. Młodzież odnajdzie się tu we wspierającej grupie nastolatków, którzy wspólnie uczą się m.in. śpiewać, tańczyć, filmować, tworzyć z gliny, malować czy piec ciasta. Wszystko to w atmosferze bezpieczeństwa i wzajemnego zrozumienia. Natomiast rodzice i opiekunowie mogą uzyskać pomoc oraz wskazówki, jak wspierać swoje dzieci w trudnym okresie dojrzewania. Więcej informacji na stronie: dworek.eu/zajecia/strefa-nastolatka.

**Centrum
Pierwszej Pomocy
Psychologicznej**

**Śródmieście: ul. Szlak 65
Podgórze: ul. Czyżówka 16
Nowa Huta: os. Górali 24
Krowodrza: ul. Zielony Dół 4.
Informacje o zapisach
można znaleźć na stronie:
cppp.org.pl oraz pod
numerem tel. 572 882 200.**

Prawdziwym hitem kampanii były spacery SUP-ami na Zakrzówku / Fot. Jan Graczyński

Kraków jest w formie!

Anna Wawruch

Za nami kolejny sezon kampanii „Kraków w formie” – pełen ruchu, energii i radości. Jak zawsze mieszkańcy miasta udowodnili, że nie tak nie łączy jak wspólna aktywność na świeżym powietrzu.

Gdy wiosna rozgościła się na dobre, krakowskie ulice, parki i bulwary szybko wypełniły się spacerowiczami, biegaczami, rowerzystami i rolkarzami. Nic dziwnego – hasło „Chodź na pole!” ponownie porwało tłumy. Kampania „Kraków w formie” po raz piąty pokazała, że sport w miejskiej przestrzeni to nie tylko sposób na zdrowie, ale też świetna zabawa i okazja do spotkań.

Więcej niż hobby

Współczesny styl życia – pełen komputerów, krzesel biurowych i godzin spędzanych przed ekranami – sprawia, że ruch staje się czymś więcej niż hobby. To recepta na dobre samopoczucie, mocniejszy organizm i lepszy humor. Regularne treningi poprawiają pracę serca, wspierają odporność, przyspieszają metabolizm i – co najważniejsze – wyzwalają endorfiny, czyli naturalne hormony szczęścia. A ich w Krakowie w minionych miesiącach naprawdę nie brakowało.

Tegoroczny program był wyjątkowo bogaty. Już wiosną odbył się II Bieg Kobiet z rekordową frekwencją – wzięło w nim udział aż 1,5 tys. uczestniczek. Najmłodsi mogli korzystać z zajęć „Trenuj w Krakowie”, spróbować sił na rolkach, a także pływania na deskach SUP. Wielkim wydarzeniem okazał się IV Maraton Fitness w TAURON Arenie – setki osób ćwiczyło w rytm muzyki, zamieniając halę w gigantyczną salę treningową, w której spalane są tysiące kalorii.

Rodzinne i sportowo

Nie zabrakło też atrakcji rodzinnych. Dzień Dziecka przyniósł mnóstwo niespodzianek sportowych. Wakacje otworzyliśmy akcją LATO W KRAKOWIE, a spacer po wodzie na deskach SUP po Zakrzówku okazały się prawdziwym hitem, bo

pozwołyły połączyć aktywność sportową z podziwianiem pięknych widoków. Popularne były także letnie treningi fitness, joga, nocne przejazdy rolkarskie, rowerowe integracje, biegi czy aquathlon dla dzieci. Dla tych, którzy chcieli doskonalić technikę, przygotowano warsztaty hamowania na rolkach – dowód na to, że w sporcie liczy się nie tylko szybkość, ale i bezpieczeństwo.

Tym, co szczególnie wyróżniało kampanię, była różnorodność – każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Od spacerów i nordic walkingu po bardziej wymagające treningi, od sportowych debiutów najmłodszych po zmagania doświadczonych amatorów. Dzięki temu „Kraków w formie” przyciągał ludzi w różnym wieku, o różnych zainteresowaniach i możliwościach.

Całość dopełniała wyjątkowa atmosfera. Spotkania, wspólny wysiłek i radość z ruchu sprawiły, że krakowianie mogli poczuć, jak sport jednoczy i daje pozytywną energię. To właśnie dlatego kampania stała się czymś więcej niż kalendarzem wydarzeń – była pretekstem, by ruszyć się z domu, poczuć przyływ endorfin i przekonać się, że zdrowie naprawdę może iść w parze z przyjemnością.

Po pięciu edycjach jedno jest pewne – Kraków naprawdę jest w formie, a jego mieszkańcy pokazali, że najlepsze chwile często dzieją się na świeżym powietrzu. I że w Krakowie wystarczy jedno hasło „Chodź na pole!”, by zmobilizować całe miasto. 🏃‍♀️

Sala w TAURON Arenie podczas maratonów fitnessu za każdym razem wypełniona była po brzegi / Fot. Jan Graczyński

KRAKÓW.PL

mini

CZEŚĆ! HI! BUENOS DIAS! BONJOUR! CIAO! AHOJ!

Wyobraźcie sobie, że Budżet Obywatelski Miasta Krakowa stał się inspiracją dla moich przyjaciół ze Smokorożkowej Krainy! Tam, dzięki wspólnym decyzjom mieszkańców, powstał magiczny plac zabaw „Pod smoczym skrzydłem” oraz niezwykła Biblioteka „Ognistych opowieści”.

A jak to wygląda w Krakowie? Ruszyła już 12. edycja budżetu obywatelskiego, co oznacza, że przez te lata miasto zrealizowało naprawdę wiele pomysłów mieszkańców. Dzięki temu pojawiły się nowe zielone miejsca, rowerowe ścieżki, dodatkowe książki w bibliotekach, a mali krakowianie mogli brać udział w warsztatach, grach i zabawach.

Najważniejsze jest to, że w budżecie obywatelskim liczy się udział każdego mieszkańca – także dzieci. To wspaniała okazja, by pokazać, że zdanie najmłodszych też ma znaczenie i może zmieniać miasto na lepsze.

Na projekty można głosować do 3 października – to chwila, by wspólnie zdecydować, co nowego powstanie w Krakowie.

ŁAKA

Policzcie ulubione polne kwiaty smoczej cioci, wpiszcie je w kwadraty a poznacie liczbę projektów złożonych w tegorocznej edycji budżetu obywatelskiego.

POMYSŁ-WNIK

Jeśli chcielibyście coś zmienić na waszym osiedlu albo w ulubionym parku, to możecie przygotować się do złożenia w przyszłym roku swojego projektu do budżetu obywatelskiego. To wcale nie jest trudne! Oto wasz plan:

POMYŚLCIE – Zastanówcie się, czego brakuje w waszej okolicy.	☐
POROZMAWIAJCIE – Zapytajcie kolegów, sąsiadów, rodziców, co oni by chcieli zmienić.	☐
SPRAWDŹCIE – Niektóre pomysły są łatwiejsze do zrealizowania niż inne.	☐
OPISZCIE – Zapiszcie, co chcecie zrobić i komu to pomoże.	☐
NARYSUJJCIE – Przygotujcie prosty rysunek, mający pokazać wasz pomysł.	☐
ZACHĘĆCIE – Porozmawiajcie z mieszkańcami i zachęćcie ich, by wsparli wasz projekt.	☐

SMOKOPEDIA

PARTYCYPACJA to wspólne decydowanie, planowanie i działanie. Na przykład: jeśli cała klasa razem wybiera miejsce na kolejną „zieloną szkołę”, to każdy uczeń bierze udział w podejmowaniu decyzji – i właśnie wtedy wszyscy partycypują.

WYKREŚLANKA

Odszukajcie słowa związane z budżetem obywatelskim i wykreście je.

T	P	B	O	N	C	R	T	F	S	C	H	B
I	R	E	A	L	I	Z	A	C	J	A	I	U
K	O	G	Ł	O	S	O	W	A	N	I	E	D
I	J	L	B	U	N	M	I	Y	W	O	M	Ż
W	E	R	Y	F	I	K	A	C	J	A	W	E
G	K	O	N	S	U	L	T	A	C	J	E	T
F	T	D	A	O	T	F	Y	S	I	N	F	D
W	N	I	O	S	K	O	D	A	W	C	A	M

Projekt – pomysł zgłoszony przez mieszkańców.

Wnioskodawca – osoba, która zgłasza projekt.

Głosowanie – wybór projektów.

Konsultacje – rozmowy, czy dany projekt jest możliwy do zrealizowania.

Budżet – pula pieniędzy przeznaczonych na realizację projektów.

Weryfikacja – sprawdzenie, czy projekt spełnia zasady.

Realizacja – moment, kiedy zwycięski projekt jest wcielany w życie.

Wróć do szkoły z pomysłami

Beata Kulig-Gotąbek*

Nowoczesna edukacja klimatyczna nie mieści się już w tradycyjnych ramach. Wymaga nie tylko aktualnej wiedzy, ale i nowatorskich metod pracy z uczniami, zrozumienia emocji młodzieży, elastyczności oraz współpracy międzysektorowej. Odpowiedzią na te potrzeby jest konferencja warsztatowa „Edukacja klimatyczna poza schematami”, której druga edycja odbędzie się 21 października.

Skuteczna edukacja klimatyczna to wyzwanie dzisiejszych czasów / Fot. Jan Graczyński

To propozycja dla nauczycieli, edukatorów, przedstawicieli samorządu i lokalnych liderów, której celem jest wyposażenie uczestników w praktyczne narzędzia edukacji pozaformalnej, które z powodzeniem można wykorzystać w szkole.

Więcej niż konferencja

Wydarzenie organizowane przez zespół doradczyń ds. klimatu i środowiska Urzędu Miasta Krakowa ma formułę wykładowo-warsztatową, ale wyraźnie odbiega od klasycznej konferencji. Zamiast jednostronnego, hierarchicznego przekazu na

uczestników czeka partnerska przestrzeń, w której aktywnie będą mogli dzielić się doświadczeniami i wskazywać na realne potrzeby. Dzięki temu wydarzenie będzie mieć charakter warsztatu współtworzonego przez wszystkich obecnych. Takie podejście pozwoli spotkać się światom, które na co dzień działają osobno – z jednej strony nauczycielom, a z drugiej – edukatorom nieformalnym, trenerom i przedstawicielom organizacji pozarządowych. Celem jest nie tylko wzajemna inspiracja, ale i tworzenie pomostów współpracy, które będą trwać dłużej niż samo wydarzenie.

Uczestnicy konferencji będą poznawać różne narzędzia edukacyjne, takie jak: gry symulacyjne, LARP-y, metody storytellingowe czy interaktywne warsztaty. Wszystkie one nie tylko ułatwiają zrozumienie złożonych zagadnień klimatycznych, ale też rozwijają kluczowe kompetencje uczniów: krytyczne myślenie, empatię, sprawczość i odpowiedzialność społeczną.

Emocje klimatyczne i specjalny kalendarz

W programie zaplanowano również prelekcje ekspertów i panel dyskusyjny poświęcony roli edukacji klimatycznej w systemie szkolnym. Wśród omawianych zagadnień znajdują się m.in. emocje klimatyczne młodzieży i ich rola w procesie edukacyjnym, społeczno-ekologiczne wyzwania towarzyszące inwestycjom infrastrukturalnym czy odpowiedzialna moda i wpływ przemysłu tekstylnego na środowisko. – Opracowaliśmy także specjalny kalendarz „Zapytaj o klimat”, zawierający m.in. autorskie wkładki tematyczne, słowniczek pojęć klimatycznych, obalanie mitów, scenariusze zajęć, kody QR do kalkulatorów śladu węglowego i innych narzędzi edukacyjnych – mówi jedna z organizatorek Natalia Gajewska.

Konferencja będzie też okazją do rozmów, wymiany kontaktów i budowania lokalnych sieci współpracy. – To odpowiedź na rosnącą potrzebę prowadzenia aktualnej, angażującej i skutecznej edukacji klimatycznej. Konferencja łączy wiedzę, praktykę i współpracę w trosce o przyszłość kolejnych pokoleń – zaznacza Kamila Fordońska, doradczyni ds. klimatu i środowiska UMK.

Każdy uczestnik otrzyma bezpłatny dostęp do materiałów edukacyjnych, scenariuszy, konspektów warsztatów oraz opisów gier umieszczonych na stronie konferencji.

Szczegółowy program i formularz rejestracyjny znajdują się na stronie: edukacja-klimatycznakrakow.pl. Osobnych zapisów wymagają warsztaty, które będą dostępne po potwierdzeniu uczestnictwa w konferencji.

*doradczyni ds. klimatu i środowiska UMK

Zadbaj o swoje serce

W niedzielę, 28 września, od godz. 10.30 zapraszamy na Rynek Główny na obchody Światowego Dnia Serca. To znakomita okazja do uzyskania porad dietetycznych czy wykonania podstawowych badań.

Celem wydarzenia jest promocja zdrowia i edukacja prozdrowotna, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki chorób układu krążenia oraz uświadomienia wpływu innych schorzeń na kondycję naszego serca – od najmłodszych lat. W programie przewidziano

m.in. bezpłatne badania medyczne i krótkie konsultacje, wystąpienia wybitnych przedstawicieli świata medycyny, kultury i mediów, porady dietetyczne, edukacyjne zabawy dla dzieci oraz prezentacje służb ratowniczych.

Obchody organizowane są przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego oraz Zarząd Oddziału Krakowskiego PTK, pod patronatem Prezydenta Miasta Krakowa, a także przy wsparciu instytucji prywatnych działających na rzecz ochrony zdrowia publicznego.

Nie przegap ani chwili – dołącz do nas, aby każde bicie serca się liczyło! Razem zadbajmy o lepsze zdrowie serca. (KG)

Jubileusz i sukcesy „Łączności”

Paweł Kos

W tym roku Technikum Łączności nr 14 obchodzi jubileusz 80-lecia. To jedna z najlepszych szkół w Polsce. Jej uczniowie osiągają znakomite wyniki podczas egzaminów i olimpiad, także tych na szczeblu międzynarodowym.

Jubileusz to okazja, aby nie tylko oddać się wspomnieniom, lecz także intensywnie planować dalsze kroki. Doskonale zdaje sobie z tego sprawę Paweł Kucharczyk, dyrektor Zespołu Szkół Łączności. – Rocznicą powstania placówki jest dobrym powodem do wspomnień, szansą na spotkania z dawnymi pracownikami szkoły oraz absolwentami. Od dawna, przy okazji każdego jubileuszu, wydajemy Kronikę Szkół Łączności w Krakowie. Ponadto na 15 listopada zaplanowana jest gala jubileuszowa.

Marzenia się spełniają

– Marzę o tym, żeby nasi nauczyciele – wybitni specjaliści – byli wynagradzani zgodnie ze swoimi kwalifikacjami i osiągnięciami – mówi dyrektor ZSŁ. – Chciałbym też, żeby mogli przekazać swoją wiedzę i doświadczenie młodszymi koleżankom i kolegom, bo obecnie mamy duże problemy z zatrudnieniem nowych pracowników, zwłaszcza w zakresie przedmiotów zawodowych. Myślę, że absolwenci chętnie podjęliby się tego zadania, gdyby warunki finansowe były atrakcyjne – dodaje.

Swoje marzenia realizują na pewno uczniowie „Łączności”, którzy dbają o dobre

imię szkoły nie tylko w Polsce, ale i na arenie międzynarodowej. Ostatnio udało im się osiągnąć świetne wyniki w Międzynarodowej Olimpiadzie Sztucznej Inteligencji oraz w Międzynarodowej Olimpiadzie Lingwistycznej.

Pierwsza z nich odbyła się w Pekinie. To właśnie tam nasi uczniowie: Michał Karp i Bartosz Trojan wraz z Dawidem Kotem (XIII LO w Szczecinie) oraz Mateuszem Kwietniewskim (Uniwersyteckie LO w Toruniu) zdobyli drużynowo pierwsze miejsce, pokonując 75 drużyn z 60 krajów! Odnieśli także sukcesy w zawodach indywidualnych: Michał sięgnął po srebro, a Bartek po brąz.

– To był bardzo intensywny i ekscytujący czas. Myślę, że to osiągnięcie otwiera mi drogę do ciekawych projektów naukowych i potencjalnie studiów za granicą – mówi Michał. – Z całą pewnością wylot do Chin był niezwykłym doświadczeniem. Ludzie na ulicy chcieli robić sobie z nami selfie. Jedna osoba poprosiła nawet, abyśmy nagraли... życzenia urodzinowe! – opowiada Bartosz. – To był zaszczyt móc reprezentować Polskę, a wynik pokazuje wysoki poziom edukacji. Po olimpiadzie dostaliśmy także

pierwsze oferty pracy, więc myślę, że również w CV takie osiągnięcie prezentuje się całkiem nieźle – dodaje.

Tymczasem Jakubowi Bieli zabrakło ledwie jednego punktu do strefy medalowej w Międzynarodowej Olimpiadzie Lingwistycznej na Tajwanie. – Głównymi uczuciami, które towarzyszyły mi podczas olimpiady, były niedowierzanie i duma. Mam również nadzieję, że ten wynik zwiastuje dalsze sukcesy – mówi Kuba.

Dobry start

Zdecydowanie zgadza się z nim Renata Gołąb, wicedyrektor ZSŁ. Dodaje, że szkoła stara się, jak tylko może, aby wspomóc uczniów w przygotowaniu się do takich wyzwań. – Oczywiście, każdy sukces olimpijski to przede wszystkim samodzielna praca ucznia. My jednak jesteśmy w stanie mu pomóc i ułatwić tę drogę. Od kilku lat w szkole są prowadzone w ramach „koła olimpijskiego” zajęcia przygotowujące uczniów do udziału w olimpiadach branżowych z dziedziny elektrotechniki i elektroniki. Organizujemy też obóz naukowy, podczas którego poszerzamy umiejętności uczniów o zagadnienia spoza podstawy programowej wymaganej na olimpiadach. Nasi absolwenci, byli olimpijczycy, a obecnie studenci różnych kierunków technicznych, chętnie poświęcają swój czas, pomagając w przygotowaniu młodszych kolegów. Dodatkowo, parę dni bezpośrednio przed zawodami, uczniowie są zwalniani z zajęć, by mogli poświęcić czas na przygotowania.

Życzymy naszej flagowej placówce oświatowej udanego jubileuszu. Osiągnięcia szkoły i jej uczniów znakomicie dowodzą, że edukację techniczną Kraków ma na najwyższym poziomie!

Kadra Zespołu Szkół Łączności – jednej z najlepszych szkół technicznych w Polsce! / fot. Paweł Wojda

Mieszkańcy Ruczaju zyskali nową, świetną miejscówkę! / fot. archiwum Centrum Kultury Podgórze

Ośrodek Ruczaj otwiera się dla mieszkańców

Kamil Korona

Centrum Kultury Podgórze zaprasza w sobotę, 11 października, do udziału w uroczystym otwarciu nowej siedziby Ośrodka Ruczaj przy ul. Przyzby 10A. To nie tylko inauguracja nowoczesnego obiektu kulturalnego, ale także początek nowego etapu w życiu artystycznym i społecznym dzielnicy. Gwiazdą wieczoru będzie Blue Cafe.

Budynek o powierzchni użytkowej ok. 4,7 tys. m kw. został zaprojektowany tak, aby sprostać różnorodnym potrzebom kulturalnym i edukacyjnym. Cztery kondygnacje naziemne oraz dwie podziemne wypełnione są specjalistycznymi salami zajęć. Serce obiektu, czyli salę widowiskową na blisko 300 osób, wyposażono w balkon i przestronne foyer. Budynek w pełni dostosowano do potrzeb osób

z niepełnosprawnościami, czyniąc go miejscem otwartym dla wszystkich.

Część oficjalna rozpocznie się o godz. 11.00. Kolejno na scenie pojawią się zespoły taneczne prezentujące taniec współczesny, nowoczesny i balet (godz. 12.30). Goście zmierzą się w quizie „Ruczaj Challenge” (godz. 14.00), a następnie obejrzą filmy zwycięzców konkursu „Kamera, Akcja, Ruczaj!” (godz. 15.00). Odbędzie się również

spotkanie autorskie z pisarzem Marcinem Pałaszem (godz. 16.00), po którym widzowie wezmą udział w spektaklu interaktywnym Teatru Jednej Miny (godz. 17.00). Zwieńczeniem dnia będzie koncert zespołu Blue Cafe (godz. 19.00).

W godzinach od 12.00 do 19.00 przygotowano także atrakcje dla całych rodzin – strefę gier planszowych, pokazowe zajęcia muzyczne, animacje cyrkowe i warsztaty kreatywne. Na gości czekać będą również strefy specjalne: informacyjna, wyciszenia oraz kreatywna. Najmłodsi skorzystają ze specjalnych zajęć dostosowanych do wieku, a seniorzy i dorośli – z warsztatów edukacyjnych. Dla miłośników słodkości i przekąsek otwarta będzie kawiarnia „Słodka Kafeteria”.

Na wybrane wydarzenia otwarcia obowiązują darmowe zapisy oraz wejściówki, do pozyskania online na stronie: ckpodgorza.pl.

Ośrodek Ruczaj przygotował również bogatą ofertę edukacyjno-kulturalną na nadchodzące miesiące: wydarzenia kulturalne, spektakle teatralne, pokazy taneczne i filmowe. Organizowane będą cykliczne zajęcia tematyczne dla każdej grupy wiekowej: spotkania literackie, warsztaty rodzinne, projekty kreatywne i edukacyjne. Już jesienią zaplanowano kolejne wydarzenia, w tym Finał Wyborów Miss Kultury 60+, który odbędzie się 25 października. W nowym budynku swoją siedzibę będą mieć także Rada i Zarząd Dzielnicy VIII Dębniaki.

Wpadnij do Symbiozy

Piotr Cypryański

W Symbiozie staramy się pokazywać, że las jest piękny o każdej porze roku i w każdą pogodę, więcej – tłumaczymy, jak bardzo ta zmienność i różnorodność jest mu niezbędna do życia. Porozmawiajmy zatem o naszych jesiennych aktywnościach!

Od października ruszamy z nową ofertą jesienną dla dzieci i młodzieży: przedszkoli, szkół podstawowych i średnich, uczelni wyższych. Zapraszamy na spacer przyrodnicze po Lesie Wolskim, warsztaty o różnorodnej tematyce, zwiedzanie wystawy ukazującej życie lasu w dzień i w noc, podczas którego historie o swoich codziennych tarapatkach opowiadają sami mieszkańcy lasu. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Artystyczne dusze – warsztaty plastyczne i ceramiczne, przyszli naukowcy – spacer, podczas którego poznacie naukowe metody badania przyrody, łowcy przygód – spacer eksplorujący leśną terra incognita, podczas którego ruszymy w nieznane, miłośnicy spontaniczności – wyprawę, której trasę ułożycie sami, celebrując każdą chwilę w naturze.

W październiku światło dzienne ujrzy również nasza publikacja „Swoją drogą do lasu. O szukaniu własnego miejsca”, przygotowana w ramach projektu pod tym samym tytułem, współfinansowanego

Storytelling w Symbiozie / fot. Anna Karska

przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Pracowaliśmy nad nią przez całe lato, zastanawiając się nad tym, jakie metody, podejścia, sposoby są najskuteczniejsze w pracy z naturą i ludźmi. Do współpracy zaprosiliśmy liczne grono osób o ogromnej wiedzy i czułych na cuda natury sercach, które podzieliły się z nami swoimi doświadczeniami.

Co z tego wyszło? Przekonacie się, odbierając w Symbiozie drukowany egzemplarz publikacji lub pobierając jej wersję elektroniczną z naszej strony: symbioza-krakow.pl. Do Lasu Wolskiego i do nas zapraszamy oczywiście nie tylko po książkę. Zobaczcie, jak niezwykła może być jesień, i ta złota, eksplodująca feerią kolorów, i ta szara, mglista, wilgotna, tak potrzebna przyrodzie. Nie zapomnijcie też o naszym nocnym spacerze, który – jak zawsze – szykujemy na ostatnią sobotę października.

Kryminał przejmuję Kraków

W sobotę, 4 października Kraków stanie się literacką stolicą zbrodni, tajemnic i zagadek. W Nowohuckim Centrum Kultury odbędzie się pierwsza edycja Krakowskiego Festiwalu Kryminału KRAJM, organizowanego przez Fundację „Cienie Kultury”. Wstęp na wszystkie wydarzenia jest bezpłatny.

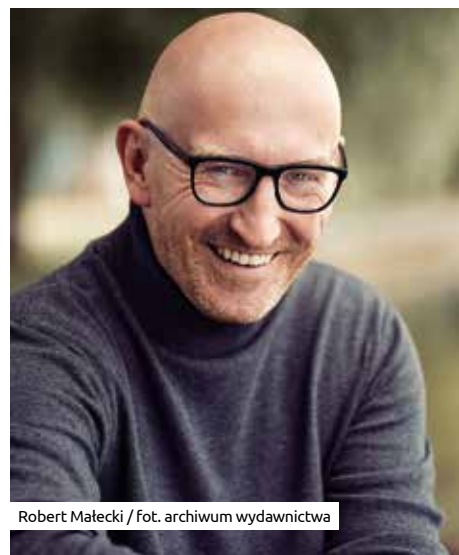
Gośćmi festiwalu będą Sławek Gortych, Robert Małecki, Izabela Janiszewska, Małgorzata Oliwia Sobczak, Marek Krajewski, Igor Brejdygant i wielu innych znanych pisarzy.

Krakowski Festiwal Kryminału „Krajm”
4 października,
godz. 10.00–18.15
Nowohuckie Centrum Kultury,
al. Jana Pawła II 232
wydarzenie bezpłatne

Dodatkowymi atrakcjami festiwalu mają być szkolenie z technik samoobrony (godz. 12.00–13.00), pokaz slajdów o życiu na Islandii i spotkanie z self-publisherami. Poza panelami dyskusyjnymi goście będą mogli wziąć udział w spacerze śladami krakowskich zbrodni (5 października, godz. 12.00), prowadzonym przez przewodniczkę i pisarkę Zofię Jurczak, a także w warsztatach pisania powieści, zorganizowanych wspólnie z Wydziałem Polonistyki UJ i prowadzonych przez prof. Krzysztofa Zajasa oraz Annę Rozenberg.

Celem festiwalu jest przede wszystkim popularyzacja czytelnictwa i pokazanie czytania książek jako atrakcyjnej formy spędzania czasu. – Chcemy zintegrować środowiska pisarzy, wydawców, blogerów i czytelników tak, aby wszyscy mogli podyskutować o najważniejszych trendach w literaturze kryminalnej. Wspólnie zastanowimy się, dlaczego w powieściach pociąga nas zło, co czyni kryminał tak atrakcyjnym i chętnie czytany gatunkiem literackim.

Robert Małecki / fot. archiwum wydawnictwa

Ponadto w czasie festiwalu odbędą się premiery kilku powieści – zapowiadają organizatorzy.

Festiwal został objęty honorowym patronatem Prezydenta Miasta Krakowa oraz Narodowego Centrum Kultury. Partnerem medialnym wydarzenia jest Biblioteka Kraków. (red.)

Uczta dla wyobraźni

Karolina Magiera-Wróbel

Czy książkę można tylko czytać? Zdecydowanie nie! Można z nią odkrywać świat, przeżywać emocje, tworzyć i przede wszystkim – świetnie się bawić. Przekonają się o tym ci, którzy odwiedzą Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki” w dniach 5–12 października.

Program 5. Festiwalu Małej Literatury to prawdziwa uczta dla wyobraźni – zapowiada Magdalena Ochocka, zastępca dyrektora i pomysłodawczyni wydarzenia. Na najmłodszych i ich rodziców czekają spotkania z autorami i ilustratorami, w tym z Magdaleną Koźlicką, która przybliży tajniki pracy strażaków, Jolantą Richter-Magnuszewską, odśladującą sekrety zwierzęcego języka, oraz Ewą Podleś, otwierającą drzwi do fascynującego świata warzyw i nasion. Na liście festiwalowych wydarzeń znalazły się również rozmowy z Katarzyną Vanevską, autorką książki „Kto to puka? Sztuka” i Gabrielą Rzepecką-Weiß, prezentującą najnowszy tom serii – „Flora w muzeum”. Nie zabraknie również krakowskich akcentów – Łucja Małec-Kornajew i Przemek Liput podzielą się największymi tajemnicami Krakowa, a Anna Nowacka i Ola Bylica przedstawią książkę „SOS. Stowarzyszenie obrońców smoków”. Program uzupełnią warsztaty twórcze, wyprawy literackie do Japonii i Indii oraz sesja prenatalnego czytania.

Jak co roku ważnym elementem Festiwalu będzie Literatura Wrażliwa – książki uczące empatii, uważności i zrozumienia emocji. W tę sekcję idealnie wpisuje się premiera e-booka „Ale bajki! Opowieści dla dzieci uczące wrażliwości” autorstwa Anny Machacz, Anny Sinko i Darii Kaźmierczyk-Romańczyk, połączona z kąpielą leśną, a także prezentacja nowej książki wydanej nakładem

Wydawnictwa Wrażliwego – „Wiewiórka Mania i leśne opowieści” z udziałem Beaty Płoskiej i Małgorzaty Flis. Festiwalowi towarzyszyć będzie również cykl webinarów dla nauczycieli i edukatorów, a także wystawa ilustracji estońskiej.

5. Festiwal Małej Literatury to wyjątkowe spotkanie z książką w roli przewodnika po świecie emocji, sztuki, podróży i natury – pełen program znaleźć można na stronach: fml.dworek.eu oraz dworek.eu.

Festiwal Małej Literatury / fot. Wojciech Prażuch

Obywatelki w Krakowie / Fot. Jan Graczyński

She STARTS, czyli OBYWATELKI w biznesie

Julia Żylińska-Chudzik

Kobiety „empowerment” niejedno ma imię! Organizowany z inicjatywy Urzędu Miasta Krakowa polsko-niemiecko-ukraiński projekt wymiany młodzieży OBYWATELKI doczekał się kolejnej edycji. Studentki z Krakowa, Frankfurtu nad Menem i Lwowa spotykają się, aby rozmawiać o pomysłach na kobiecy biznes, rozwijać pomocne w tej dziedzinie kompetencje oraz budować sieć kontaktów, które pozwolą im w przyszłości zmieniać miasta na lepsze.

Pomysł na projekt OBYWATELKI zrodził się w 2023 r. w ramach pogłębiania relacji z partnerskimi miastami Kijów i Lipsk. Spotkania młodych kobiet w Polsce i Niemczech – adresowane w ubiegłym roku do licealistek – poświęcone były historii feminizmu i różnym formom upętnomocnienia kobiet w życiu społecznym i politycznym. Kolejna edycja projektu, zorganizowana przez urzędy miast Krakowa, Frankfurtu nad Menem i Lwowa pod hasłem „She STARTS”, poszła o krok dalej, rozwijając temat równouprawnienia w kontekście społeczno-gospodarczym. Kobieca przedsiębiorczość, podstawy biznesu i inkubacji start-upów, rozwiązania z obszaru smart cities i zrównoważonego rozwoju dla miast, wreszcie – świadomy wybór własnej ścieżki zawodowej, to zagadnienia, wokół których zbudowany został program dwóch czterodniowych spotkań. Od 25 do 28 czerwca studentki z Polski, Niemiec i Ukrainy uczestniczyły w zajęciach w Krakowie, z kolei od 24 do 27 września Obywatelki będą spotykać się we Frankfurcie.

W projekcie bierze udział 15 studentek w wieku 18–26 lat, wybranych: w Krakowie przez Uniwersytet Jagielloński, we Frankfurcie nad Menem – przez klaster biznesu i innowacji „Kompass”, a we Lwowie – przez Politechnikę Lwowską, we współpracy z Lwowskim Miejskim Centrum Młodzieży, powołanym do życia w związku z przyznaniem miastu Lwów tytułu „Europejskiej Stolicy Młodzieży 2025”. Partnerstwo

między miastami Lwów i Frankfurt zostało sformalizowane w ubiegłym roku, z kolei Kraków obchodzi w tym roku jubileusz 30-lecia współpracy ze stolicą dawnej Galicji. Nasze miasto w drużynie Obywaterek reprezentują Barbara Popiel, Zuzanna Folek, Magdalena Stabla, Maria Opyrchal oraz Paulina Kaczmarczyk.

Obywatelki w Krakowie

Krakowski program przygotowano we współpracy z lokalnymi podmiotami promującymi przedsiębiorczość i innowację.

Strategicznym partnerem projektu „She STARTS” jest Uniwersytet Jagielloński oraz Zespół Przestrzeni Kreatywnej Współpracy w UJ, który zorganizował dla uczestniczek m.in. warsztaty oparte na autorskiej grze „Biznes na medal” oraz zajęcia „Aktywnie i odpowiedzialnie” z wykorzystaniem metody LEGO® Serious Play®. Prezentację i wykłady na temat przezwyciężania barier dla kariery w branży technologii i IT oraz strategii dla start-upów zorganizował Krakowski Park Technologiczny. Z kolei biznesową stronę urzędu i lokalne narzędzia wspierania pro-kobiecych inicjatyw zaprezentowano podczas wizyty w Kłastrze Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22. Obywatelki wysłuchały także mowy motywacyjnej ekspertki PR Kandaki Dua, odwiedziły kreatywny warsztat FabLab Małopolska i tropiły lokalne ślady herstorii, podążając turystycznym Szlakiem Kobiet Krakowa.

Obywatelki we Frankfurcie

24 września uczestniczki „She STARTS” rozpoczęły wizytę we Frankfurcie, uznanym za wiodący ośrodek biznesu Europy. Lokalny Urząd Miasta, we współpracy z klastrem „Kompass”, zorganizował dla Obywaterek m.in. zwiedzanie frankfurckich instytucji finansowych i spotkania mentoringowe. Będzie to także okazja do doskonalenia umiejętności językowych, rozwijania kompetencji miękkich oraz kolejnego spotkania w koleżeńskim gronie dziewczyn odważnych, otwartych i gotowych do zmieniania świata na lepsze.

Projekt „She STARTS” został dofinansowany ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Niemiec oraz Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (program TRIYOU).

Obywatelki z dyplomami / Fot. Julia Żylińska-Chudzik

A czy wiesz, jak zmieniała się Sala Obrad w Pałacu Wielopolskich?

Agnieszka Biernacka-Szpunar

W roku 1864, po zakupie przez gminę, Pałac Wielopolskich staje się siedzibą krakowskich władz samorządowych. Przebudowa budynku rozpoczyna się od sali balowej, która od tamtej chwili staje się Salą Obrad Rady Miejskiej.

Sala obrad została oddana do użytku w 1867 r. Autorem wystrój był prawdopodobnie Filip Pokutyński, krakowski architekt, który projektował głównie w stylach historycznych, zwłaszcza neorenesansowym. Centralny punkt sali, czyli podest prezydyalny, był umiejscowiony na ścianie południowej (obecnie szklana sala oddzielająca foyer), a stoły rajcowskie na osi wschód–zachód. Przejście, które przebiegało środkiem sali, rozdzielało stoły i fotele rajców (po sześć foteli po każdej stronie przy długim stole, czyli 12 rajców w rzędzie).

W latach 1906–1913 Sala Obrad zmieniła swoje oblicze za sprawą projektu architekta Jana Rzymkowskiego. Przede wszystkim podest prezydyalny został usytuowany w połowie zachodniej ściany, od strony dziedzińca pałacu. To ustawienie obowiązuje na sali do dzisiaj. Zamieniono także długie stoły na ławy rajcowskie, ustawione przodem do stołu prezydyalnego, czyli na osi północ–południe. W każdej ławie zasiadało dwóch radnych. Po stronie północnej powstała galeria dla publiczności, pod nią obszerna loża dla

Sala Obrad Rady Miasta Krakowa na przestrzeni lat zmieniała swoje oblicze / Fot. Tom Rollauer

przedstawicieli krakowskiej prasy. Otwarcie przebudowanej sali z nowym wyposażeniem nastąpiło 21 stycznia 1913 r.

Niestety, w 1926 r. sala doszczętnie spłonęła. Po remoncie, już 6 lipca 1928 r., oddano do użytku salę odbudowaną według projektu architektów z Urzędu Budownictwa Miejskiego: Czesława Boratyńskiego, Edwarda Kreislera i Romana Stadnickiego, pod kierunkiem Wacława Nowakowskiego. Dekorację malarską, czyli słynne „cnoty radnych” zaprojektował Jan Bukowski. Salę Obrad powiększono, utrzymując wcześniejsze rozplanowanie podestu prezydyalnego, natomiast rajcy (od 1933 r. radcy miejscy) zasiedli w czterech rzędach długich ław, tym razem lekko zaokrąglonych, podzielonych na trzy „sektory”, z czterema przejściami promieniście odchodzącymi od prezydium. Ten układ sali obowiązuje do dzisiaj. Uchwałą podjętą 7 listopada 2007 r. Rada Miasta Krakowa nadała Sali Obrad imię radcy miejskiego Stanisława Wyspiańskiego.

Wyższe kary za usunięcie drzew

Łukasz Nowakowski

Dwa kluby radnych – Koalicja Obywatelska i Nowa Lewica – przygotowały wspólny projekt rezolucji w sprawie opłat za wycięcie drzew i krzewów oraz kar pieniężnych za zrobienie tego bez zezwolenia. Podczas sierpniowej sesji radni podjęli rezolucję w tej sprawie.

Radni skierowali rezolucję do Prezesa Rady Ministrów oraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Wnioskuje w niej o zmianę przepisów regulujących wycinkę drzew i krzewów. Postulują zwiększenie minimalnych opłat oraz zwiększenie mnożnika stosowanego przy nakładaniu kar za wycinkę bez zezwolenia. Jako alternatywę przedstawiają przekazanie samorządom kompetencji w zakresie ustalania zasad i kosztów wycinki.

– Podniesienie kwot bazowych oraz kar za usuwanie drzew bez wymaganego zezwolenia jest konieczne w celu skuteczniejszej ochrony zasobów przyrodniczych oraz zwiększenia odpowiedzialności właścicieli nieruchomości za podejmowane działania. Drzewa stanowią kluczowy element ekosystemu – poprawiają jakość powietrza,

obniżają temperaturę w okresach upałów, przeciwdziałają zjawisku miejskiej wyspy ciepła, retencjonują wodę opadową oraz stanowią siedlisko dla wielu gatunków zwierząt. Ich usuwanie bez nadzoru organów administracji publicznej prowadzi do nieodwracalnych strat środowiskowych. Obowiązujące obecnie stawki kar za wycinkę drzew bez zezwolenia często nie stanowią realnej bariery finansowej, a w wielu przypadkach są niższe niż potencjalne zyski z inwestycji realizowanych na terenach pozbawionych zieleni. Doprowadzą do lekceważenia przepisów i będą sprzyjać nielegalnym wycinkom, co osłabia skuteczność prawa – argumentowali radni dwóch klubów w projekcie rezolucji. Podniesienie kar ma na celu zwiększenie prewencji i rekompensatę strat środowiskowych.

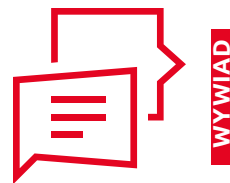

Wyższe kary mają zapobiec nielegalnym wycinkom / fot. archiwum Kancelarii RMK

Aleksandra Owca

klub radnych Kraków dla Mieszkańców, pracuje w komisjach: Mienia i Mieszkalnictwa (wiceprzewodnicząca); Kultury i Ochrony Zabytków; Zdrowia i Uzdrawiskowej; Polityki Społecznej i Senioralnej; Planowania Przestrzennego oraz Dyscyplinarnej

Stopniowo, ale skutecznie

O wnioskach z dotychczasowej pracy w Radzie Miasta Krakowa, wysokości podatku od nieruchomości od pustostanów oraz żywieniu w placówkach oświatowych z radną Aleksandrą Owcą rozmawia Magdalena Bartlewicz.

Minął ponad rok od rozpoczęcia IX kadencji Rady Miasta Krakowa. Jak ocenia Pani ten czas pracy w Radzie, w której zasiadła Pani pierwszy raz?

Aleksandra Owca: Praca w Radzie Miasta jest znacznie bardziej zbliżona do układów parlamentarnych, niż wcześniej przypuszczałam. To, czy jest się w opozycji czy w klubie rządzącym, decyduje o tym, czy nasze projekty – nawet jeśli są zgodne z wolą prezydenta czy koalicji rządzącej – mają w ogóle szansę na uczciwe przeanalizowanie i przyjęcie. Ale nawet jeśli czasami trudno proceduje się uchwały, Rada i tak jest miejscem, w którym program i pomysły można stopniowo, ale skutecznie wciągać do debaty publicznej. Dzięki obecności w Radzie Miasta mam szansę, by przekonywać innych polityków, ale też media i opinię publiczną, do wspólnej walki o ambitny Kraków, który szybko płynie do przodu, ale nie zostawia nikogo za burtą.

Jako klub radnych Kraków dla Mieszkańców złożyli państwo projekt uchwały w sprawie wysokości podatku od nieruchomości od pustostanów. Proszę wytłumaczyć czytelnikom, dlaczego taka danina jest konieczna.

AO: Mamy w Polsce różne stawki podatku od nieruchomości. Najniższą z nich płacimy od mieszkań, wyższe stawki płacą przedsiębiorcy od lokali przeznaczonych na różnego typu działalność gospodarczą. Są lokale, które w ewidencji określone są jako mieszkalne, ale nikt w nich nie mieszka – są wynajmowane na najem krótkoterminowy albo stoją puste, czekając, aż będzie można je drożej sprzedać lub wynająć. W Krakowie za mieszkanie stawka wynosi 1,19 zł za m kw., a za lokal zajęty na działalność gospodarczą – 34 zł. O pobieraniu wyższych stawek od pustostanów zdecydowały niedawno Katowice. Moim zdaniem wszystkie miasta powinny to zrobić jak najszybciej, a powstrzymywanie się od zdecydowanych kroków można będzie uznać za niegospodarność – mamy jasną wykładnię przepisów, do której musimy się dostosować. Ta zmiana oznacza z jednej strony dodatkowy zastrzyk środków do budżetu, bo podatek od nieruchomości jest w całości przychodem gminy, a z drugiej strony może zmotywować deweloperów i inwestorów, żeby wypuścili mieszkania na rynek, sprzedali je lub wynajęli krakowskim rodzinom lub osobom tu pracującym. Kraków jest miastem

z najszybszym tempem wzrostu cen mieszkań w całej Europie (według danych na 2024 r.). Potrzebujemy każdego sposobu, który zwiększy podaż i konkurencję na krakowskim rynku mieszkaniowym.

To jest uchwała kierunkowa, czyli jedynie wskazuje prezydentowi, co zdaniem radnych należy zrobić. Ostateczna decyzja należy do Aleksandra Miszałskiego. Uważam, że jednoznaczna deklaracja Rady Miasta w formie uchwały, dająca do zrozumienia, że za tą decyzją stoimy murem i że jest to wspólny głos krakowian, pomoże prezydentowi w niewątpliwie ciężkiej przeprawie – również prawnej – z deweloperami. Musimy doprowadzić do sytuacji, w której to inwestorzy i deweloperzy wykazują, że przysługuje im stawka dla mieszkańców, a nie sięgają po nią w ramach prowadzenia działalności gospodarczej, jakby im się należała.

Żywnienie w placówkach oświatowych – to problem nie tylko w Krakowie, ale w całej Polsce. Przygotowywany jest projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w tej sprawie. Jak Pani zdaniem wpłynie on na jakość jedzenia w placówkach?

AO: Ministerstwo zmienia pewne kryteria, które pojawiały się w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu. Moim zdaniem zmiany nie są wystarczające i nie odpowiadają na od lat zgłaszane postulaty społeczeństwa. Miałam przyjemność w wakacje wziąć udział w spotkaniu z Rzeczniczką Praw Dziecka w tej sprawie i zgadzam się z jej uwagami do Ministerstwa Zdrowia, że rozporządzenie m.in. nie rozwiązuje problemu dzieci na dietach eliminacyjnych. Uważam, że jeśli rodzice wychowują dzieci bez mięsa czy nabiału i jeśli placówka oświatowa chce oferować pełnowartościową dietę roślinną, nie powinno się rodzicom czynić przeszkód. Należy przede wszystkim zadbać o naprawienie ogromnej krzywdy, jaką najmłodszym w Krakowie wyrządziła decyzja sprzed kilkunastu lat o zamknięciu stołówek w szkołach. Zgłaszają się do mnie rodzice, ale też pracownicy placówek, którzy sygnalizują, że jedzenie, które dzieciaki dostają w szkołach, często jest po prostu niepełnowartościowe. Zewnętrzne firmy cateringowe optymalizują koszty, a nad menu i jakością posiłków nie ma kontroli nawet dyrekcja szkoły. To jest codzienność w naszym mieście.

Należy przede wszystkim zadbać o naprawienie ogromnej krzywdy, jaką najmłodszym w Krakowie wyrządziła decyzja sprzed kilkunastu lat o zamknięciu stołówek w szkołach.

W tej kamienicy przy ul. Karmelickiej 7 października 1911 r. odbyła się rewizja / fot. Jan Graczyński

Nieudana agitacja „Ilustrowanego Kuryera Codziennego”

Michał Koziół

Powszechnie uważa się, że prawdziwy koniec wieku XIX to wybuch I wojny światowej. Tymczasem Wielką Wojnę, jak ją kiedyś nazywano, poprzedziły konflikty zbrojne, dziś zapomniane, a przed przeszło 100 laty intrygujące całą Europę, a także i galicyjski – tylko z pozoru senny i zaściankowy – Kraków. Jednym z takich wydarzeń była wojna włosko-turecka, toczona w latach 1911–1912.

30 września 1911 r. krakowska prasa doniosła, że poprzedniego dnia Królestwo Italii wypowiedziało wojnę Wielkiej Porcie, czyli Turcji. Między innymi „Nowa Reforma” pisała: „Wiadomość o wypowiedzeniu wojny przez Włochy, co powszechnie uważane jest za wybuch wojny, zelektryzowała nasze miasto. Poranne wydania dzienników miejscowych rozchwytywano w mig na mieście. Wszystkie sfery ludności okazują niezmiernie zainteresowanie się tym doniosłym wypadkiem. Wyraz »wojna« przebiega z ust do ust. Dyskutują o niej starzy i młodzi, ludzie wszelkich stanów i zawodów. W tramwajach i dorożkach na ulicy, w kawiarniach wyrywano sobie ranne gazety z telegramami, nawet młodzież gimnazjalna okazywała najżywsze tym wypadkiem zainteresowanie, udając się na poranne lekcje”.

Analogie polsko-tureckie

Ton informacji prasowych był w większości zdecydowanie antywłoski. Pisano wręcz, że Italia niszczy pokój europejski. Dodatkowym argumentem przeciw Włochom były pojawiające się w gazetach sugestie o antytureckich zamiarach Petersburga, o podejrzanych ruchach floty rosyjskiej, o planowanym rozbiórce Turcji.

Już 3 października 1911 r. „Ilustrowany Kurjer Codzienny” pisał: „Losy Turcji – może w obecnej chwili są już zadecydowane. Decyzja zapadła, jak zwykle bez woli i wiedzy zainteresowanego. Turcja odradzająca się, wkraczająca w nową erę życia politycznego, Turcja, która zdarta ze swej szyi haniebną obrozę tyraństwa – musi ulec tym samym losom, jakie niegdyś wiarotomna dyplomacja europejska

zgotowała Polsce. Ileż tu smutnych, historycznych analogii z naszą ojczyzną”. W tym samym numerze „IKC” czytamy: „od jednego z przyjaciół naszego Pisma otrzymujemy wysoce charakterystyczny, a dośladnie malujący nastrój chwili – list. Autor-entuzjasta, powołując się na historyczne sympatie i prawość Turcyi wobec Polski, która do dziś nie uznaje gwałtu i rozbioru na tej ostatniej dokonanego – proponuje werbować ochotników i tworzyć legiony na rzecz Turcyi. Sam oferuje się pierwszy stanąć w szeregach tych legionów. Szlachetna ta myśl może znajdzie oddźwięk w sercach polskiej młodzieży, gotowej zawsze podjąć słuszną walkę w obronie wolności i niepodległości”.

Krakowski legion

Dwa dni później, czyli 5 października, „IKC” donosił: „Legiony polskie dla Turcyi. Sprawa tworzących się legionów polskich znajduje coraz większe i intensywniejsze zainteresowanie się w kraju. Masowo zgłaszają się do nas przedstawiciele i delegaci młodzieży, domagając się niemal z natarczywością rozpoczęcia akcji i przyśpieszenie rokowań z odnośnymi władzami dyplomatycznymi i wojskowymi w Turcyi. Przez wczorajszy dzień przesunęło się przeszło pięćdziesięciu młodzieńców przez naszą Redakcję, dowiadując się, w jakim stadium znajduje się sprawa »krakowskiego legionu ochotniczego«. Członkowie Redakcyi „Il. Kuryera Codz.” są interpolowani w tej sprawie w lokalach publicznych i na ulicy, lwia część korespondencji codziennej, którą odbieramy – odnosi się do przyszłych legionów, tak, że załatwianie jej, jak niemniej ustne objaśnienia zgłaszającym się – musieliśmy przydzielić osobnemu referentowi, który ►

► też i w dzienniku naszym stale objął rubrykę »legionów polskich dla Turcyi«.

„IKC” cytował także list jednego z mieszkańców Krakowa, który „wyrażał przekonanie, że z burzy turecko-włoskiej, z nagromadzonych nad Europą gromowych chmur, może uderzyć piorun, który strzaska okowy naszej niewoli”. Autor listu deklarował gotowość udania się na plac boju oraz złożenia tysiąca koron na wyekwipowanie „krakowskiego legionu”. Redakcja „IKC” informowała również o wystąpieniu, imieniem i z upoważnienia interesowanych – obszernego memoriału do ambasady tureckiej w Wiedniu i Ministerstwa wojny w Konstantynopolu z prośbą o udzielenie dyrektywy i warunków przyjęcia do tureckiej armii polskich legionistów”.

Problemy IKC

Informowano również, że „Otwarcie listy składał – o które wszyscy się upominają – na cele ekwipować się mającego Krakowskiego Legionu – nastąpi dopiero po otrzymaniu od władz tureckich – odpowiedzi na nasz memoriał”. Odpowiedzi z Konstantynopola nie było. Zareagowały natomiast Lwów i Wiedeń, a reakcja władz centralnych, a także i krajowych, była stanowcza.

W niedzielę, 8 października na kontynencie afrykańskim toczyły się już walki. Włosi wysadzili w Libii desant. Natomiast w Krakowie tego dnia poranne wydanie poważnego pisma „Czas” donosiło, że inicjatywa „jednego z brukowych dzienników krakowskich” nie uszła uwadze prokuratury państwa. „Koncept polskiego legionu do Trypolisu” oraz „czynną agitację wśród młodzieży” uznano za „zbrodnie

nieuprawnionego werbunku z § 92 ustawy karnej”. W tej sytuacji krakowska dyrekcja policji zmuszona była do podjęcia energicznych działań. W sobotę, 7 października przeprowadzono rewizję zarówno w redakcji „IKC”, jak i w prywatnym mieszkaniu redaktora naczelnego. W przeszukaniu uczestniczyli: sędzia śledczy Karol Gniewosz, komisarz Rudolf Krupiński oraz inspektor Bronisław Karcz, cieszący się uzasadnioną opinią krakowskiego Sherlocka Holmesa.

Korespondencja z sułtanem

Konserwatywny i poważny „Czas” nie poinformował swoich czytelników o wynikach rewizji. Informacje te podało natomiast satyryczne pismo „Djabel”. Czytamy tam, że „Podczas rewizji w redakcji »Kuryera Codz. Ilustr.« znaleziono wielki zapas broni, składający się z 5 szczyrzyków, 2 noży do przecinania papieru, 3 par wyostrzonych nożyczek, 4 lasek z okuciem, jednej ciupagi, pudełka wykałaczek do zębów, dwie bomby systemu »Pilsner« itd. Prócz tego trofeami policji stały się: paczka z napisem Türkiye Tabak, ćwierć funta fig tureckich, czerwony fez, fotografie kilku odali-

sek i korespondencja poufna redaktora z sułtanem. Okazało się przytem, że między współpracownikami »Kuryera« jest kilku świętych tureckich”.

Do kwestii rzekomej korespondencji sułtana i redaktora „Kuryera” odniósł się „Djabel” krótką notatką, że „Redaktor Dąbrowski wódz legionów polskich, spieszących na odsiecz Turcyi otrzymał od sułtana tytuł i charakter pierwszego eunucha z uwolnieniem od taksy”.

Kalendarium krakowskie

26 września 1983

Umiera Jan Śliwiński, malarz, pedagog, docent krakowskiej ASP. Jednym z jego ostatnich obrazów były „Rozuchy robotników w Nowej Hucie” z 1981 r.

27 września 1669

Krakowianie witają przed Barbakanem przybyłego na koronację Michała Korybuta Wiśniowieckiego.

28 września 1973

W Galerii PI Maszy Potockiej przy ul. Kraszewskiego 9 wernisaż wystawy dzieł Janusza Tarabuły.

30 września 1942

Umiera Stanisław Stwora – poeta, publicysta, dziennikarz, ostatni „peleryniarz” z czasów Młodej Polski.

1 października 1948

Umiera Adolf Szyszko-Bohusz, architekt i konserwator.

2 października 1911

Aresztowano Władysława i Teklę Katużów, którzy „występując jako czarodzieje, uprawiali oszustwo na wysoką skalę”.

3 października 1950

„Dziennik Polski” donosi: „O pełne przestrzeganie ustawy przeciwalkoholowej walczą komitety przeciwalkoholowe”.

6 października 1911

„Gmina miasta Krakowa, chcąc zaradzić drożyznie mleka, otwiera w najbliższym czasie trzy mleczarnie miejskie na placu św. Ducha, placu Jabłonowskich i około magistratu na placu Franciszkańskim”.

7 października 1956

„Dziennik Polski” donosi: „»Wesele« Wyspiańskiego cieszy się dużym powodzeniem na scenie Teatru im. J. Słowackiego”.

Seniorzy powalczą o puchary

Joanna Korta

24 i 25 września na obiektach sportowych klubu KS Bronowianka przy ul. Zarzecze odbędą się X Mistrzostwa Krakowa Seniorów 65+ o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa. Jak co roku w znakomitej atmosferze zawodniczek i zawodników będą ze sobą rywalizować w kilku dyscyplinach – emocji z pewnością nie zabraknie!

Seniorzy zmierzą się w następujących konkurencjach: tenis stołowy, bule (petanque), cyklotrial rowerowy (tor przeszkód), nordic walking – chód z kijami na dystansie 100 m, badminton, ringo, tenis, pływanie – dystans 50 m, biegi – 300 m, 600 m, 900 m (w zależności od kategorii wiekowej), wielobój sprawnościowy – pięć konkurencji rekreacyjnych. Dodatkowo odbędą się treningowe zajęcia: aqua aerobik – gimnastyka w wodzie i marsz nordic walking – dystans ok. 5 km.

Zawody to nie tylko zdrowe współzawodnictwo, ale także integracja i zachęta do aktywnego spędzania czasu. – To wyjątkowe wydarzenie sportowe: z jednej strony prawdziwa rywalizacja, ale z drugiej możliwość dzielenia się pasją. Zawodnicy udowodnią nam już po raz dziesiąty, że wiek jest tylko liczbą, a codzienny ruch i sport są najlepszym sposobem na zdrowie, dobre samopoczucie i aktywne życie – mówi Marta Wodyńska, pełnomocniczka prezydenta Krakowa ds. polityki senioralnej.

Zawody odbędą się w obiektach „Bronowianki” / fot. archiwum UMK

Najlepsi startujący w każdej kategorii wiekowej otrzymają puchary, medale, dyplomy oraz bony. Listy startowe są już zamknięte, ale ponieważ każdemu sportowcowi przyda się doping, zapraszamy do kibicowania!

Do udziału w jubileuszowej edycji Mistrzostw Krakowa Seniorów 65+ zachęca Prezydent Miasta Krakowa Aleksander Miszański. Organizatorem wydarzenia jest Gmina Miejska Kraków.

Nowy rok zajęć w Nowohuckiej Akademii Seniora

Weronika Ciągata

Na rozwój i zdobywanie wiedzy nigdy nie jest za późno. Nowohucka Akademia Seniora rozpoczyna kolejny rok zajęć – w planie znalazły się wykłady, nauka języków, sporo ruchu i wspólne wyjścia do instytucji kultury.

W tegorocznym programie Akademii pojawią się nauka języka angielskiego i niemieckiego, a także zajęcia ruchowe: joga, zumba i gimnastyka. Odbywać się będą warsztaty rękodzieła, podczas których uczestnicy poznają różnorodne techniki artystyczne, a na kursie komputerowym oswoją się z technologią, smartfonem i internetem. Co miesiąc w ramach Akademii organizowane będą też tematyczne spacer z przewodnikami, prowadzone w różnych częściach miasta, a także wyjścia na wystawy i spektakle teatralne.

– Ważną częścią Nowohuckiej Akademii Seniora są wykłady. Prowadzą je specjaliści,

a ich tematyka jest bardzo różnorodna: od historii sztuki i opowieści z różnych stron świata, po zagadnienia związane ze zdrowiem i wyzwaniem współczesności. Staraliśmy się, by każdy mógł odnaleźć w programie coś interesującego – mówi Urszula Sosenko, koordynatorka projektu.

Nowohucka Akademia Seniora działa od października do czerwca. Zajęcia odbywają się w klubach Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta: klubie Jędrus (os. Centrum A 6a), klubie Wersalik (os. Ogrodowe 15) i klubie Zgody (os. Słoneczne 16). Uroczystą inaugurację zaplanowano 6 października o 13.30 w klubie Jędrus, ale do Akademii będzie można dołączyć przez cały rok.

Osoby zainteresowane mogą złożyć deklarację słuchacza w siedzibie Akademii (os. Centrum A 6a, od poniedziałku do czwartku w godz. 9.00–12.00) oraz opłacić wpisowe na rok akademicki w wysokości 40 zł. Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem tel. 504 419 164 lub na stronie internetowej: krakownh.pl.

Nowohucka Akademia Seniora, prowadzona przez Ośrodek Kultury Kraków-Nowa Huta to najstarszy uniwersytet trzeciego wieku w Nowej Hucie. Jest ważnym miejscem integrującym środowisko seniorów – nie tylko nowohucian, ale też mieszkańców innych dzielnic Krakowa. W ciągu roku z oferty Akademii korzysta nawet 150 osób.

Będzie więcej miejsc do pływania

W Krakowie powstają nowe baseny, zarówno kryte, jak i na wolnym powietrzu. Długofalowa strategia rozwoju sportu w mieście zakłada powiększanie oferty dla osób, które pływają lub chcą taką umiejętność osiąść. W planach jest budowa kolejnych pływalni. Docelowo takim obiektem mogłaby dysponować każda dzielnica Krakowa.

Przy ul. Mackiewicza, na terenie KS Clepardia, powstaje basen / fot. Magdalena Pachut, ZIS

Dużym krokiem do realizacji tego celu jest inwestycja Gminy Miejskiej Kraków, prowadzona pod nadzorem Zarządu Infrastruktury Sportowej na terenie KS Clepardia przy ul. Mackiewicza. Powstaje tam obiekt, którego budowa rozpoczęła się w lipcu ubiegłego roku i która ma zostać ukończona w marcu 2027 r. Prace przebiegają zgodnie z harmonogramem.

Ten nowoczesny budynek z garażem podziemnym będzie mieścić na parterze halę basenową obejmującą dwie pływalnie o wymiarach 25×15 m i 12×7 m, jacuzzi, dwie sauny i zaplecze szatniowe, a ponadto dwie sale fitness, siłownię oraz zespół boisk do squasha wraz z zapleczem socjalno-szatniowym. Na pierwszym piętrze zaprojektowane zostały strefa kręgielni, pomieszczenia biurowe i techniczne oraz restauracja z zapleczem kuchennym.

A to dopiero początek. Dwa kolejne etapy inwestycji, dla których jest przygotowywana dokumentacja, obejmą budowę trzech basenów zewnętrznych oraz hali skateparku. Dzięki tak bogatej ofercie sportowej to miejsce, które przed laty służyło letniemu wypoczynkowi, stanie się centrum całorocznej aktywności.

Kolejnym krokiem ku realizacji ambitnych planów było ogłoszenie przez ZIS postępowania dotyczącego budowy krytej pływalni przy Szkole Podstawowej nr 129 (os. Na Stoku 34). Powstanie tam kompleks składający się z basenu rekreacyjnego o wymiarach 16×25 m, basenu do nauki pływania 6×10 m, brodzika o wymiarach 8×3,4 m oraz wanny z hydromasażem. Obiekt zostanie połączony z budynkiem szkoły podziemnym łącznikiem.

– Naszym celem jest zapewnienie mieszkańcom każdej części Krakowa dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej. Pływalnia na Wzgórzach Krzesławickich to ważna inwestycja dla lokalnej społeczności, która od lat czekała na taki obiekt – podkreśla Tomasz Marzec, dyrektor Zarządu Infrastruktury Sportowej w Krakowie.

Obecnie do dyspozycji krakowian pozostał zaledwie jeden odkryty basen rekreacyjny: „Wandzianka” w Nowej Hucie. Władze miasta będą robić wszystko, by swoją kadencję zakończyć z czterema tego typu miejscami. Już w tym roku ma się rozpocząć budowa otwartego basenu przy ul. Eisenberga. Miasto jest też na etapie finalizacji umowy dotyczącej pozyskania terenów pod budowę kompleksu w Borku

Co? Gdzie? Kiedy?

26–27 września

Międzynarodowy Rajd Pojazdów Zabytkowych KRAK-LEGEND; piątek: jazda na trasie Wieliczka – Zamek Nowy Wiśnicz – Zamek Niepołomice – Wieliczka; sobota: Zamek Żupny Wieliczka – Zamek Dobczyce – kopiec Kościuszki Kraków – Wieliczka

27 września

Mecz ekstraklasy piłkarskiej Cracovia – Górnik Zabrze, godz. 20.15, stadion przy ul. Kałuży 1

29 września

Mecz I ligi piłkarskiej Wisła Kraków – Polonia Bytom, godz. 19.00, stadion przy ul. Reymonta 22

2 października

Mecz I ligi piłkarskiej Wiczyzta – Wisła Kraków, godz. 19.00, stadion przy ul. Reymonta 22

3–5 października

Zawody jeździeckie w skokach przez przeszkody, parkur WLKS Krakus Swoszowice przy ul. Kąpielowej 51

4 października

Mecz II ligi piłkarskiej Hutnik Kraków – Świt Szczecin, godz. 15.00, stadion przy ul. Ptaszyckiego 4

5 października

Mecz I ligi piłkarskiej Wisła Kraków – Ruch Chorzów, godz. 20.30, stadion przy ul. Reymonta 22

Fałęckim, gdzie w pierwszej kolejności powstałby basen otwarty.

W planach są też inne pływalnie. Ze względu na koszty Miasto zrezygnowało z budowy Centrum Sportów Zimowych za ponad 100 ml zł w rejonie pętli tramwajowej w Małym Płaszowie, ale w zamian przygotowuje aktualizację projektu, by pozostawić jeden z jego najważniejszych elementów, jakim jest kryty basen.

Ostatecznie upadła koncepcja budowy obiektu 50-metrowego przy ul. Monte Casino, ale to nie znaczy, że pomysł został zupełnie zarzucony. Obecnie trwają analizy dotyczące możliwości umiejscowienia pływalni o wymiarach olimpijskich przy ul. Ptaszyckiego w Nowej Hucie (obok stadionu Hutnika) lub na terenie Akademii Kultury Fizycznej.

Trzy pytania do...

Piotra Fortuńskiego

trenera UKS SMS Galicja Kraków, wychowawcy wielu medalistów imprez mistrzowskich w pływaniu.

Przeczytaj cały wywiad:

bo przez cały sezon letni starty odbywały się na pływalniach o wymiarach olimpijskich. Przed laty w Krakowie był taki basen na „Polfie”, ale popadł w ruinę, a nowy ma 25 m. Teraz musimy się posilkować obiektami w innych miastach. Nasze przygotowania z Flawią w tym roku wyglądały w ten sposób, że – szukając do treningów pływalni 50-metrowej – byliśmy praktycznie dwa miesiące poza domem. Takie funkcjonowanie wymaga wielu wyrzeczeń. Jesteśmy chyba jedynym tak dużym miastem w Polsce, które nie ma pływalni o wymiarach olimpijskich.

Jak ocenia Pan pomysł, żeby w każdej dzielnicy miasta powstał kryty basen?

To świetna inicjatywa władz Krakowa. Chodzi o to, by nauka pływania czy generalnie bezpiecznego zachowania w wodzie była powszechna już wśród najmłodszych. Liczba utonięć w Polsce, co śledziliśmy w mediach przez całe wakacje, jest zatrważająca. Umożliwienie nauki pływania wszystkim dzieciom oraz udostępnienie pływalni dla osób starszych, które chcą się nauczyć pływać, bądź chcą tę umiejętność doskonalić, to pomysł bezcenny. Wiadomo, że dzięki temu część dzieci mogłaby później trafić do sportu wyczynowego, czy to w naszej szkole, czy w innych klubach pływackich w Krakowie.

To z pewnością bardzo dobre osiągnięcia, tym bardziej, że był to jej debiut w mistrzostwach świata. Zebrała doświadczenia, które będą procentowały w przyszłości. Tą imprezą zakończyła juniorską ścieżkę kariery, teraz wkracza na młodzieżową i seniorską.

W Krakowie są warunki, by pływacy mogli kontynuować karierę na najwyższym poziomie?

Obecnie, niestety, nie mamy takich możliwości. Jesteśmy w stanie szkolić zawodników do ukończenia przez nich nauki w liceum, natomiast później, po zdaniu matury, stają oni przed trudnym wyborem. Część z nich wyjeżdża na studia do Stanów Zjednoczonych, żeby tam kontynuować karierę sportową, a część szuka swojej drogi w innych ośrodkach w Polsce. Brakuje nam pływalni o długości 50 m. To bardzo utrudnia nam przygotowania i codzienne treningi,

Fot. archiwum prywatne

Pana podopieczna Flavia Kamzol startowała latem w mistrzostwach Europy i mistrzostwach świata juniorów. Jak Pan ocenia jej występy?

W mistrzostwach Europy osiągnęła swój największy sukces, zdobywając złoto na dystansie 50 m stylem motylkowym, a ponadto brązowe medale na 100 m oraz w sztafecie mieszanej 4x100 m stylem zmiennym. Co więcej, na Słowacji poprawiała rekordy życiowe. Z kolei na wyniki podczas mistrzostw w Rumunii wpłynęły jej perypetie zdrowotne oraz fakt, że zawody odbyły się pod koniec bardzo długiego i wyczerpującego sezonu letniego. W sztafecie zajęła 6. miejsce, natomiast indywidualnie była 11. i 12.

Co w sporcie piszczy?

» W weekend 6–7 września w Krakowie odbyła się 14. edycja Poland Business Run, największej charytatywnej sztafety biznesowej w Polsce. Uczestnicy biegu poprzez wykupienie pakietów startowych wspierają osoby z niepełnosprawnością ruchową i po mastektomii. By umożliwić udział w biegu jak największej liczbie uczestników, po raz pierwszy zawody zostały podzielone na dwa dni. W Krakowie

na starcie stanęło 16 tys. biegaczy i biegaczki, co jest rekordem frekwencyjnym imprezy. Łącznie stacjonarnie i wirtualnie w całym kraju wystartowało 46 635 osób z 1832 firm (w tym 27 600 biegaczy wirtualnych). Jednym z uczestników biegu był prezydent Krakowa Aleksander Miszański.

» Towarzyski turniej siatkarki, rozgrywany jako Memoriał Huberta Wagnera, wy-

grała w Krakowie reprezentacja Argentyny przed Brazylią i Polską. Za najlepszego atakującego został uznany Bartosz Kurek. Trybuny w TAURON Arenie przez trzy sierpniowe dni wypełniały się do ostatniego miejsca.

» Comarch Cracovia rozpoczęła nowy sezon w TAURON Hokej Lidze. Ostatni letni sparing krakowianie zagrali na Słowacji, przegrywając z I-ligowym HC Humenne. – Nasze przygotowania były zaburzone, bo nie wszyscy weszli w terminie na lód, ale mimo to jesteśmy gotowi – powiedział trener Krystian Dziubiński, który po zmianach własnościowych w Cracovii i powołaniu nowej spółki hokejowej dysponuje drużyną złożoną w dużej mierze z juniorów.

» Juvenia rozpoczęła nowy sezon Ekstraligi rugby od zwycięstwa u siebie nad KS Budowlanymi WizaMed Łódź oraz na wyjeździe z Edach Budowlanymi Lublin. W dniach 17–20 września w Sopocie odbywało się zgrupowanie reprezentacji do lat 20, a w szerokiej kadrze znalazło się trzech zawodników „Smoków”: Norbert Zastawnik, Oleg Chornyj i Artur Polgun. Z kolei na obóz kadry seniorów w Spale (18–21 września) zaproszenie otrzymali Radion Jaworczyk i Peet Vorster.

16 tys. uczestników zgromadził w Krakowie Poland Business Run / Fot. materiały organizatora

Tancerze Cor et Animus wrócili z Pucharu Świata

Paweł Kos

W Oristano na Sardynii w dniach 5–7 września rozegrano Oristano 2025 Para Dance Sport World Cup. Kraków reprezentowała trzyosobowa ekipa z klubu tanecznego Cor et Animus. To tancerze z niepełnosprawnością intelektualną. Przy bardzo licznej konkurencji wygrali rywalizację we wszystkich czterech oficjalnych kategoriach, zdobywając cztery złote, jeden srebrny i jeden brązowy medale Pucharu Świata, a w dodatkowej konkurencji GROUP, poza oficjalną klasyfikacją, zajęli drugie miejsce.

Sukcesy i medale to wynik ciężkiej pracy każdego dnia sportowców i trenerów / fot. Krzysztof Mycek

Hymn Polski zdominował ceremonię ogłoszenia wyników i dostarczył niezapomnianych emocji

krakowskim tancerzom. Sukces Alicji Kollowos, Marii Kalisz i Jerzego Godawskiego to lata intensywnych treningów pod

okiem doświadczonych trenerów, a także olbrzymi wysiłek ich rodzin. Wraz z szerokim gronem ludzi, którzy doceniają wysiłki tancerzy, oferują bardzo potrzebną pomoc w postaci darowizn i wpłat na zrzutkę współfinansującą wyjazd, o co nadal proszą sportowcy z Cor et Animus. Przyczynia się to także do popularyzacji sportu tanecznego wśród osób z niepełnosprawnością, a pozyskane środki umożliwią wyjazd reprezentacji na kolejne turnieje i mistrzostwa świata. Sport taneczny nie jest dyscypliną mającą swój związek, a więc pozbawiony jest systemowego wsparcia.

Osiągnięcia tancerzy zostały dostrzeżone przez prezydenta Krakowa Aleksandra Miszałskiego, który po powrocie reprezentacji zaprosił tancerzy do siebie i osobiście złożył im gratulacje. Równie miłe było powitanie na lotnisku w Balicach, gdzie kilkudziesięcioosobowa grupa sympatyków czekała na zwycięzców z kwiatami, w tym Aniołki Pracy, fundacja zatrudniająca osoby z niepełnosprawnością intelektualną. – Z coraz większym zrozumieniem spotyka się przekonanie, że sport uprawiany przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną to dążenie do ich pełnej integracji z osobami pełnosprawnymi – przekonuje Krzysztof Mycek, prezes fundacji Cor et Animus, która w ramach swojej działalności prowadzi treningi taneczne dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Odbywają się one w szkolnych salach gimnastycznych przy wydatnej pomocy dyrekcji szkół. – Szczególne wyróżnienie należy się Specjalnemu Ośrodkowi Szkolno-Wychowawczemu nr 2 w Podgórzu oraz Zespołowi Szkół Specjalnych nr 4 w Krowodrzy. Rodzicom i trenerom marzy się powstanie trzeciego miejsca treningów w Nowej Hucie – dodaje prezes.

Mobilność dla każdego

Agnieszka Otwinowska, Marek Gancarczyk

Od ponad 20 lat, w dniach 16–22 września, obchodzony jest Europejski Tydzień Mobilności, promujący ekologiczne formy transportu i edukację na temat zrównoważonej mobilności. Kampania Komisji Europejskiej kończy się 22 września Dniem bez Samochodu – w Krakowie tego dnia przejazdy komunikacją miejską są bezpłatne, co zachęca do rezygnacji z samochodu.

Tegoroczne hasło „Mobilność dla każdego” oznacza transport dostępny fizycznie (bez barier utrudniających korzystanie osobom z niepełnosprawnością, z małymi dziećmi), cyfrowo

(łatwa sprzedaż biletów, planowanie podróży, informacje w czasie rzeczywistym), informacyjnie (czytelne oznaczenia, rozkłady, plany tras), a także bezpieczny i niezawodny.

MPK SA w Krakowie służy mieszkańcom już od 150 lat i podejmuje wiele działań, aby transport publiczny był dostępny dla każdego. Inwestuje w zakup nowoczesnego taboru z niską podłogą, platformami dla wózków i systemami informacji pasażerskiej. Ważna jest też troska o środowisko – Kraków oferuje wyłącznie pojazdy przyjazne naturze.

Tydzień Mobilności to dobry moment, by zastanowić się, jak chcemy poruszać się po mieście, i rozważyć rezygnację z przemieszczania się samochodem, szczególnie w przypadku małych odległości, na rzecz innych form, takich jak np. transport publiczny, rower czy poruszanie się pieszo. Duży ruch samochodowy to emisja spalin, pyłów, CO₂ i szkodliwych związków, dlatego kluczowa jest promocja alternatywnych form transportu: publicznego, rowerowego, pieszego. Ekologiczny transport to nie tylko większa wygoda, ale też czystsze powietrze, mniej hałasu i więcej przestrzeni dla mieszkańców. Każdy z nas ma wpływ. Stań się zmianą!

Reżyseria: KONRAD DWORAKOWSKI

MĘCZEŃSTWO I ŚMIERĆ MARATA

4.10.2025

Godzina: 18:00

www.groteska.pl

SCENA DLA MŁODZIEŻY
I DOROSŁYCH

TEATR GROTESKA · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

fol. B. Warzecha

Nowa miejska
aplikacja
pobierz i skorzystaj

 mKraków
miasto w Twoim zasięgu

Dostępna
na platformach

 Kraków

TEATR
VARIÉTÉ

RENT
BROADWAY MUSICAL

Bilety dostępne na

www.teatrvariete.pl

KRAKOWSKI TEATR VARIETE - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA